

Šiame numery

Medaliai, garbės lakštai, pagyrimai...
Nerašysiu ir nesakysiu to, kuo netikiu:
pokalbis su poetu Tomu Venclova.
Vytauto Alanto novelių rinktinė.
Charles Gounod "Romeo ir Julija"
Chicagoje pasitinkant.
Iš šių dienų estų poezijos.
Daugiareikšmis kompoz.
kun. Bruno Markačio kūrinys
"Refleksijos".
Kalbos taisyklingumas ir grynumas.

Kertinė paraštė

Medaliai, garbės lakštai, pagyrimai...

Jau keli metai Lietuvių Bendruomenės New Yorko apygardos valdyba Vasario 16 d. proga rengia dailės parodas. Atsuntoti tokia paroda buvo surengta šiemet vasario 3-13 d. Kultūros židinio salėse, Brooklyne. Parodoje dalyvavo 33 asmenys, iš kurių keturi buvo dailininkai. Kasmet mažėjant dailininkų skaičiui, paroda vis daugiau ir daugiau virsta į vietinio mėgėjų talento pasirodymo dieną. Šių metų menkų parodos lygi nusako ir tai, kad joje tiesiog neįmanoma rasti bent kiek geresnio darbo, verto išsididžiai M. K. Čiurlionio vardu pavadintai 300 dolerių sumos aukščiausios premijai. Šiaip įvairių kitų premijų, medalių, garbės lakštų ir pagyrimų užteko visiems; pradedant 6 metų mergaite ir baigiant žilais pensininkais. Išskyrus dailininkų ir vaikų darbus, visi kiti priklausė tai kategorijai, apie kurią sakant ką nors teigiamo, būtų apsilenktu su menine teisybe. Būtų buvę geriau, jeigu premijos būtų duotos už nostalgiją ir sentimentus. Viena yra aišku, kad mes turime didelį skaičių tautiečių, kurie atliekamą laiką maloniai praleidžia lauką dažydami. Visa tai yra girtina ir skatintina. Tik nereikėtų visų tų užsiėmimų vadinti menu ir tuo labiau nedaryti iliuzijų, rodant ir vertinant jų darbus drauge su profesionalais, siūlant juos publikai kaip meninę vertybę.

Bendruomenės apygardos valdyba to skirto niekuomet nedarė. Priešingai, ji dėjo visas pastangas į parodas įtraukti kiek galima didesni skaičių mėgėjų. Šioje parodoje matyti, kad ji tą tikslą pasiekė.

Ideja buvo pasiskolinta iš amerikiečių. Amerikoje mėgėjai savo skaičiumi ir organizuotumu toli aplenkia profesionalus. Beveik kiekviename užkampyje veikia "meno centrai", "lygos", ir panašiai skambančios "menininkų" organizacijos. Kartais tose organizacijose yra ir mokyklas baigusių, bet nieko savo profesijoje nepasiekusių dailininkų.

Bendrame Amerikos kultūriniam gyvenime laikomi bereikšmiai, jie sudaro savotišką kultūrinį podirvį. Iš jų gretų niekuomet neišsivysto menininkai, nes jie, patys sąmoningai save tokiomis laikydami, lyginasi su praeities kartų ir amžių dailininkais, bet visuomet buvo ir yra opozicijoje prieš naujas meno išraiškas. Neturėjimas savikritikos jiems leidžia nesiskaityti su bet kokia atsakomybe kultūrai ir auklėjimui. Amerikos dailininkai neturi nieko bendro su mėgėjų išmonėmis. Deja, mūsų gyvenime trintis tarp dailininkų ir mėgėjų labai dažnai interpretuojama kaip "kontroversija tarp dailininkų", kuomet visa tai yra tik atsilikėlių ir mėgėjų erzelis, už kurio slypi mažais sugebėjimais paremtos didelės ambicijos.

Normaliai dailininkus atranka kritikai. Mūsų pačių kritika yra rašoma draugų ar šiaip mokančių rašyti. Tokie rašymai dažniausiai pasižymi literatūra ir draugiškais patarnavimais. Neturėdami autoriteto ir gairių meninėje nuovokoje, mes ne visuomet pajėgiame atskirti tikrąsias vertybes nuo mėgėjiškos pramonės. Į pagalbą turėtų ateiti patys dailininkai. Amerikos lietuvių dailininkų sąrašas, sudarytas pačių profesionalų dailininkų, būtų pirmas žingsnis. Tokia aprobacija pagelbėtų ne tik laikraščiams ir organizacijoms, bet ir visiems parodų lankytojams susivokti, kuomet dailės paroda, yra dailės paroda, o ne mėgėjų pasirodymas.

New Yorko pavyzdys nėra vienintelis. Panašios parodos yra rengiamos ir kitose lietuvių gyvenvietėse. Jos bus rengiamos ir toliau. Jų rėmimas neturėtų įeiti į sąrašus tų organizacijų ir fondų, iš kurių lėšų kultūros vardan yra skiriamos premijos. Jeigu šioje parodoje ir buvo kas demonstruojama, tai tik ne kultūra ir menas — toks apie kurį mes kalbame, kuriuo mes giriamės ir kurį mes norėtume rodyti pasauliui kaip veidrodį, atspindintį mūsų meninį ir kultūrinį veidą.

Pranas Lapė

NERAŠYSIU IR NESAKYSIU TO, KUO NETIKIU

Pokalbis su poetu Tomu Venclova apie disidentus, išeivijos literatūrą, jo paties situaciją ir kultūrinį gyvenimą okupuotoje Lietuvoje

Kaip žinome, vienas ryškiųjų jauniesiosios kartos Lietuvos poetų Tomas Venclova (g. 1937 m.) šiomis dienomis atvyko į Jungtines Amerikos Valstybes ne vien tik trumpai turistinei kelionei. Kaip disidentinio galvavimo rašytojui pastaruoju metu sąlygos jam reikštis Lietuvoje buvo nepavydinčios. Jo atvykimas Amerikon daugeliu atžvilgių yra labai įdomus reiškinys, provokuojantis kiekvieno kultūrininko geros valios smalsumą. Tokiam neatsispyrė ir "Draugo" kultūrinio priedo redaktorius, dar tik nutūpusiam Paryžiuje poetui pateikdamas raštu kelis klausimus. Poetas Tomas Venclova, atsakęs netrukus Amerikon, tuoj pat į klausimus atsakė. Šį mūsų pokalbį pateikiame čia skaitytojams.

— Kas labiausiai lėmė, jog tapote disidentiniu rašytoju?

— Atsakymas į šį klausimą bus ilgakas.

Pirmiausia dėl paties termino "disidentas", "disidentinis rašytojas". Terminas atėjo iš Vakarų. Mes ir patys jau esame pratę jį vartoti; tačiau, žinoma, jis nėra visai tikslus. "Disidentas" reikštų maždaug kitąkį ar atskalūną. Tuo tarpu, mes nelaikome savęs kokiais atskalūnais; mes tik ryžtames atvirai sakyti tai, ką daugelis (kone visi) patydomis galvoja ar kalba itin siaurose rateliuose. Tokių žmogumi virstama palaipsniui. Tati yra puičiai aprašęs Solženicinas ("Veršis su ažuolu badėsi"). Jo minčių šitaip išdėstyčiau: čia nėra jokių paslaptinių sambūrių, kau-

kių, priesaikų, nėra net staigių sprendimų ar pasirinkimų. Žmogus mato gyvenimą ir jo blogybę, ima piktintis, randa bendraminčių, pasiskaito neoficialios literatūros, padaro porą spontaniškų gestų — ir vieną gražų ryto jam toptelėja į galvą: brolyti, nagi aš jau seniai disidentas! Valdžiai tati dažniausiai toptelėja į galvą kiek anksčiau. Disidentas — tai laisvas žmogus, nepaisantis visų išorinių suvaržymų. Tokį kelią nuėjo daug veikėjų, kurie Tarybų Sąjungoje — drįstu manyti — jau virto pastebimu visuomenės gyvenimo faktoriais. Yra jų, kaip žinia, ir Lietuvoje. Mano kelias gal tik vietomis savotiškas. Augau žinomo ir įsitikinuso komunisto šeimoje, ankstyvoje jaunystėje buvau komjaunuolis, domėjaisi marksizmu. Riba savo gyvenime (gal ir savo kartos gyvenime) laikau 1956 metų lapkričio mėnesį, kada buvo numalšintas Vengrijos sukilimas. Tada susiklostė mano pažiūra į komunizmą, išlikusi ligi šiol (nebent ji pagilėjo, įgirusi daugiau patyrimo ir informacijos). Pradžioje dar pasitalkydavo svyravimų bei kompromisų. Sakysime, man buvo padariusi išpuždiu TSRS kosminė programa — net knygelė apie tai esu parašęs. Ir iš viso Chruščiovo laikais, kaip ir daugelis, dar tikėjaisi kažkokio laipsniško savaimingo sistemos humanizavimo. Laikas parodė, jog tai gana bergždžios viltys. Maždaug apie 1962 metus supratau: jiems aš nerašysiu ir nedirbsiu. Iš viso nerašysiu ir nesakysiu to, kuo netikiu. Taip apsisprendus, liko beveik tik vienas vertėjo darbas. Iš principo irgi neverčiau knygų, kurios man atrodė melagingos. O net ir tai pas mus yra sunku. Žinoma, kitam būtų buvę dar sunkiau. Mane šiek tiek gelbėjo tėvo pavardė ir tam tikra (tiesa, gan reliatyvi) materialinė nepriklausomybė; mūsųose ji yra retas daiktas. Manau, ir tėvas mane bent iš dalies suprato, nors stengėsi to nerodyti.

Gyvenimas susidėjo taip, jog aštuonerius metus praleidau Maskvoje ir Leningrade (dažnai parvažiuodamas į Vilnių). Ten radau bendraminčių rusų (ir žydų) inteligentų. Daugelis jų vardai šiandien gerai žinomi; tada tai buvo tokie pat jaunuoliai, kaip ir aš. Anksti pajutau, jog Rusijoje yra nemenkas sluoksnis žmonių, kurie supranta mūsų tautinės ir kultūrinės aspiracijas, net yra pasiryžę mus remti, nors ir ne ką apie mus težio. Šis patyrimas mane kiek skiria nuo kitų lietuvių inteligentų. Lietuvoje vyravo (ir dabar tebėra) griežta tautinės nusiteikimas, kurį aš, žinoma, suprantu ir patiesinu. Būdavau net smerkiamas už "rusofiliją". Šiandien, kai rusų disidentai garbiai kalba ir apie Lietuvos laisvę, net jai aukojasi, o jų balsas pasiekia Vakarus, manau, tuometiniai mano oponentai sutiks, jog nelabai klydau.

Tolesnė mano veikla jums girdėta. Žinojau, kad gerokai rizikuojau, bet žinojau ir tai, kad pralaukiau būty būvę pasukti atgal. Šiuo metu turiu tarybinį pasą penkeriems metams ir galimybę gyventi Vakaruose. Tai irgi reatas atvejis, bet mūsųose dabar pasitaiko įvairių netikėtų: prognozuoti valdžios elgesio labai sunku (matyt, ji tuo ir suinteresuota, kad būtų sunku). Mano šeima liko Lietuvoje, ir nesu tikras, ar ją pamatysiu. Jau Lietuvoje pastaraisiais metais, kaip žinote, garsiai sakiau visa, ką galvoju. Pasiekęs šį vidinės laisvės laipsnį, Vakaruose nuo jo nemanau atsisakyti. Bet tai, ką kalbu ir kalbėsiu šičia, jau kalbėjau tėvynėje, ir tuo truputį didžiuojuosi.

— Ko gali tikėtis iš disidentinio judėjimo visa sovietinė ir tenykštė lietuvių literatūra: dar didesnių varžtų ar laisvėjimo prosvaisčių?

— Esti nuomonė, jog disidentų sąjūdis gali tik išprovokuoti represijas. Girdi, kaktas sienos nepramuši, todėl geriau (ir Lietuvai naudingiau) tupėti ramiai. Ne vienas lietuvis yra linkęs "dirbti tautos labui", darydamas galybę kompromisų, net stodamas į partiją, o neviešai padėjdamas dėl rusifikacijos, pasvajodamas apie demokratiją, nepriklausomybę ir t.t. Net negaliu tokių žmonių smerkti — čia jų asmeninio pasirinkimo, pagaliau ir charakterio reikalas. Daugelis jų tikrai atlieka pozityvų darbą, bet daugelis (daugiau, negu paprastai manoma) greitai smūnata tautinės nusiteikimas, kurį aš, žinoma, suprantu ir patiesinu. Būdavau net smerkiamas už "rusofiliją". Šiandien, kai rusų disidentai garbiai kalba ir apie Lietuvos laisvę, net jai aukojasi, o jų balsas pasiekia Vakarus, manau, tuometiniai mano oponentai sutiks, jog nelabai klydau.

— Tiesnė mano veikla jums girdėta. Žinojau, kad gerokai rizikuojau, bet žinojau ir tai, kad pralaukiau būty būvę pasukti atgal. Šiuo metu turiu tarybinį pasą penkeriems metams ir galimybę gyventi Vakaruose. Tai irgi reatas atvejis, bet mūsųose dabar pasitaiko įvairių netikėtų: prognozuoti valdžios elgesio labai sunku (matyt, ji tuo ir suinteresuota, kad būtų sunku). Mano šeima liko Lietuvoje, ir nesu tikras, ar ją pamatysiu. Jau Lietuvoje pastaraisiais metais, kaip žinote, garsiai sakiau visa, ką galvoju. Pasiekęs šį vidinės laisvės laipsnį, Vakaruose nuo jo nemanau atsisakyti. Bet tai, ką kalbu ir kalbėsiu šičia, jau kalbėjau tėvynėje, ir tuo truputį didžiuojuosi.

Poetas Tomas Venclova

kuoju, bet žinojau ir tai, kad pralaukiau būty būvę pasukti atgal. Šiuo metu turiu tarybinį pasą penkeriems metams ir galimybę gyventi Vakaruose. Tai irgi reatas atvejis, bet mūsųose dabar pasitaiko įvairių netikėtų: prognozuoti valdžios elgesio labai sunku (matyt, ji tuo ir suinteresuota, kad būtų sunku). Mano šeima liko Lietuvoje, ir nesu tikras, ar ją pamatysiu. Jau Lietuvoje pastaraisiais metais, kaip žinote, garsiai sakiau visa, ką galvoju. Pasiekęs šį vidinės laisvės laipsnį, Vakaruose nuo jo nemanau atsisakyti. Bet tai, ką kalbu ir kalbėsiu šičia, jau kalbėjau tėvynėje, ir tuo truputį didžiuojuosi.

— Ar buvo progų, gyvenant Lietuvoje, pasekti išeivijos lietuvių literatūros raidą ir koks buvo išpūdis iš tolo?

— Daugelio išeivių knygų mus vienas ar kitais keliais pasiekdavo. Skaityti ir Radauską, ir Nagį, ir Nykai-Niliūną, ir Skėmą. Jau apie 1956 metus kur-savo jų nuorašai. Atsimenu, 1961 metais, apsigyvenęs Maskvoje, iš pradžių turėjau vos kelias knygas; tarp jų buvo ir Bradūno "Morenų ugnys", kurios man labai patiko. Vienas kitas veikalas vėliau buvo išleistas Lietuvoje (tati laikau labai pozityviu faktu). Mūsų inteligentais, aplamai paėmus, yra skaitę ir "Lietuvių poezijos" III tomą, ir atskirus "Metmenų" numerius. Žymiai sunkiau prieinami laikraščiai, enciklopedija, tokie rašytojai, kaip Brazdžionis, Aistis, Gliauda, Raila, tokie filosofai, kaip Maceina ar Girnius. Bet jei kas gerai ieško, susiranda ir juos (žinoma, rizikuodamas kratomis ir nemalonumais). Savo požiūrį į išeivių literatūrą esu nusakęs laiške V. Trumpai. Laikau ją integralia ir svarbia lietuvių kultūros dalimi. Net tebtėta, kad išeiviai sukūrė literatūrą, pavadinimų skaičiumi ne ką menkesnę už mūsų, o kokybiškai dažnai vertingesnę (ar bent padoresnę). Žinoma, ir Lietuvoje rašoma nemažai gero, ir išeivijoje nemažai prasto. Bet suvedus istorinį

— Ar buvo progų, gyvenant Lietuvoje, pasekti išeivijos lietuvių literatūros raidą ir koks buvo išpūdis iš tolo?

— Daugelio išeivių knygų mus vienas ar kitais keliais pasiekdavo. Skaityti ir Radauską, ir Nagį, ir Nykai-Niliūną, ir Skėmą. Jau apie 1956 metus kur-savo jų nuorašai. Atsimenu, 1961 metais, apsigyvenęs Maskvoje, iš pradžių turėjau vos kelias knygas; tarp jų buvo ir Bradūno "Morenų ugnys", kurios man labai patiko. Vienas kitas veikalas vėliau buvo išleistas Lietuvoje (tati laikau labai pozityviu faktu). Mūsų inteligentais, aplamai paėmus, yra skaitę ir "Lietuvių poezijos" III tomą, ir atskirus "Metmenų" numerius. Žymiai sunkiau prieinami laikraščiai, enciklopedija, tokie rašytojai, kaip Brazdžionis, Aistis, Gliauda, Raila, tokie filosofai, kaip Maceina ar Girnius. Bet jei kas gerai ieško, susiranda ir juos (žinoma, rizikuodamas kratomis ir nemalonumais). Savo požiūrį į išeivių literatūrą esu nusakęs laiške V. Trumpai. Laikau ją integralia ir svarbia lietuvių kultūros dalimi. Net tebtėta, kad išeiviai sukūrė literatūrą, pavadinimų skaičiumi ne ką menkesnę už mūsų, o kokybiškai dažnai vertingesnę (ar bent padoresnę). Žinoma, ir Lietuvoje rašoma nemažai gero, ir išeivijoje nemažai prasto. Bet suvedus istorinį

(Nukelėta į 2 psl.)

Vytauto Alanto novelių rinktinė

T. ALGA

Vytautas Alantas, **ATSPINDŽIAI UKANOSE**. Novelės. Išleido Lietuvių Enciklopedijos leidykla, Bostone, 1976 m. Knyga 376 pusl.,aina \$6.00, gaunama ir "Drauge".

*

Sovietinėje Lietuvoje rinkinių raštų leidimas yra gana dažnas reiškinys. Kai kurie rašytojai, tebebūdami dar jauni, kūrybinio pajėgumo viršūnėje, ten yra susilaukę jau ne vienos savo raštų rinktinės laidos. Atrodo, kad jos sudarinėjamos ne tik dėl paklausos (didžiausiais tiražais ne kartą ten leidžiamos mažiausiai populiarios knygos, ir atvirkščiai), kiek dėl pastangų pagreitintu tempu prisigamininti klasikų, atstovaujančių, jei ne išimtinai, tai bent daugiausia, specifinei sovietinio laikotarpio ar krypsio literatūrai.

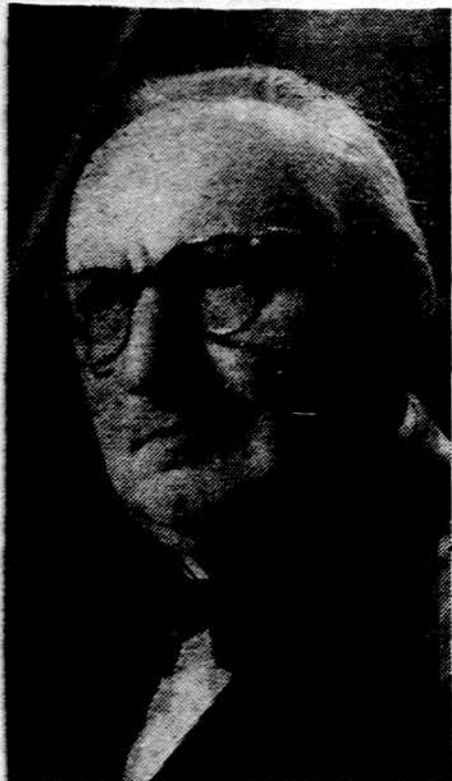
Išėjimoje, kur daugiau ar mažiau vadovaujasi komerciniais — paklausos ir pasiūlos — dėsniais, vieno rašytojo kūrybos rinktinės tepasirodo itin retai ir, galima sakyti, vien iškilmingomis progomis: rašytojo brandesnio amžiaus sukaityties, arba jo... mirties atvejis. Vytauto Alanto novelių rinktinė "Atspindžiai UKANOSE", pasirodžiusi pirmąją 1976 metų pusėje, yra retoka išimtis, nes išleista ji, atrodo, be jokios ypatingos progos ir sudaryta paties autoriaus iš penketo rinkinių, pridėjus gera pluošta atskiromis knygomis dar neišleistų novelių, apimančių vos ne pusę šimtmečio jo kūrybą.

Nežinia, ar tai savosios ir iš būsimųjų skaitytojų besitikimos nostalgijos įtakojamas, ar tai kitokios rūšies šališkumo ankstyviausiais kūrybai paveiktas, o gal ir pats jį auksčiausiai kokybiniai vertindamas, V. Alantas didžiausią novelių skaičių (septynias iš dvidešimt dviejų) atrinko iš debiutinės knygos "Artisto širdis", pasirodžiusios 1930 metais. Net ir puslapiams šis pluoštas tenusileidžia tikrai paskutiniam rinkiniui "Nemunas teka per Atlantą" (1970) atstovaujamam trimis kūriniais, kurie, atrodo, turėjo tendencijos ilgėti su autoriaus amžiumi. Pirmąjį šio poskyrio teigimą, betgi lyg ir sugrąžina tai, kad antrajam rinkiniui "Tarp penkių ir septynių" (1934) skiriama mažiausia dėmesio, iš jo teatrenkiant tikrai dvi, vos 15 puslapių užimančias noveles... Beje, visi ankstyvesnės kūriniai bene stipriausiai patelšina ir rinktinės išleidimą, nes, bent išėjimoje subrendusiam skaitytojų, jie bus šviežesni ir už tuos penkis atskiron knygon nesudėtus gabalus, nes periodinėje spaudoje, berods, visi jie jau buvo spausdinti.

Pirmųjų rinkinių po ranka neturint, kritikuoti autoriaus atranką ir svertį jo parinkimo kriterijus nebūtų tiksliu, tačiau spėjčiau, jog V. Alantas kreipė daugiau dėmesio į formas, tematikos ar siužeto įvairumą, negu į kokybinį įvairių elementų balansą. Greičiausiai dėl to pirmuosius du rinkinius apimančiam skyriuje "Ant Nemuno krantų" randame novelių, perduotų dienoraštinę ar užrašų forma, laiškais, monologais, taipgi trečiuoju asmeniu atpasakotų, vaizduojančių įvykius, vykstančius veik išimtinai nepriklausomoje Lietuvoje, dažniausiai mieste (kaimiškoji aplinka panaudota tikrai trijuose gabaluose), smulkiosios buržu-

azijos dominuojamose — menininkų ar bent valdininkų — rateliuose.

Paminėjus įvyki, reikėtų parbrėžti, jog įvykis ir yra kiekvieno šio skyriaus kūrinio ašis. Ir tai ne eilinis įvykis, o dažniausiai staigus, netikėtas, lemiantis ne vien pagrindinio, bet ir šalutinių veikėjų gyvenimų raidas: nuo neprašyto ar nemotyvuoto poros valandų meilės nuotykių su draugo sužadėtine, iki pamirštos meilės aferos su nuo policijos akių paslėpta žudike,

Vytautas Alantas

iki sistemingo ir planuoto žmogaus nužudymo ar palaipsniško žingsnio savijudybė. Tai, sakytume, yra sūkuriai, įtraukiantys veikėjų savo orbiton, pakankamai pajėgus juos iškelti ar nukandinti. Vadinasi, bent paviršutiniškai šio skyriaus kūriniai gana tiksliai atitinka pasirinkto žanro reikalavimus, nežiūrint to, kad juose ne kartą pritrūksta logiškiau atomazgon vedančios motyvacijos, o ir toji atomazga dažnai yra aiški jau pradžioje ir skaitytoja mažai beintriguojanti.

Nedaug kuo patraukia ir šio skyriaus novelių veikėjai, dau-

Charles Gounod operos "Romeo ir Julija" repetitijų mo mentas Chicago Lietuvos operos šio sezono paruošė. Matyti dalis choro narių ir solistai: Genovaitė Mažeikienė, Vaclovas Monkus, Jonas Vaznelis, Bernardas Prapuolnis ir Valentinas Liorentas.

giausia perdėm vienodo stiprumo: šalti, išdidūs, silpnavaliai, nepastovūs, savanaudžiai, pretenzingi, linkę į kraštutinumus... Kiekvieno atveju ne tokie, kurie lengvai užkariantys skaitytojo simpatijas, nejuokiamis priverstų jį giliau pajusti situaciją, ją geriau suprasti, gal net save panašiose aplinkybėse išvaizduoti. Ne atsitiktinai gal patraukliausiu pirmojo skyriaus gabalu reikia laikyti naivokai sentimentalią novelę "Aš ir ji", turiniu ir charakteriais kaip sykiu mažiausiai intriguojančią, tačiau ilgainiui pagaušančią savo vieningai romantiška nuotaika, persaldinta barokine kalba, valandėlei privergiant skaitytoją užmirti, jog taip elgiasi ir kalba veikėjai, kurių gyvenimas (feljetonisto posakį parafrazuojant) susideda vien iš premjerų ir šventadienių, kuriems kiekvienas jų užgaidos nepatenkinimas reiškia tragediją, stąstanti juos ant bedugnės krašto... Tai gabaliukas, sakytume, vertas V. Alanto bendraamžio Kazio Inčio plunksnos ir jį gerokai primenantis...

Šią vieną trumpiausių rinkinio novelių bene daugiausia ir iškelia jau minėtas paviršutinis nekasdieniškas, sakytum, jos rūbo puošnumas. O vis dėlto ir ji krinta į akis ne tiek dėl savo išsiskiriančios ištaigos, kiek dėl aplinkos... pilkumo.

Tiesa, V. Alanto žodynas yra pakankamai turtingas, nestokojantis ne tik rešėnų žodžių, bet ir paties autoriaus nusikaltų

naujadary, jo sakiny — taisyklings, vietomis netgi atskleidžiantis savotišką, sakytum, alantišką braižą, tačiau neretai tas sakiny per mažai... beiteristinis. Jis nėra natūralus, lankstus, tiksliausias ir aiškiausias išreiškiantis mintį, nupiešiantis vaizdą ar pagaušantis nuotaiką. Dažnas dalyvinių lyčių naudojimas, biurokratiniai laikraštinių žargonų pamėgimas tartum papržia ar iškelti V. Alanto novelių dirbtinumą, o dialoguose atskleidžia veikėjų lėkštumą, nenuoširdumą, originalumo ar individualizmo stoka.

Būtų galima tarti, jog esmėje stilistinėmis savybėmis daugiausia išsiskiria "Velnio margutis", kurį laikyčiau geriausiu gabalu antrąjo skyriaus — "Už suplysiusių užuolaidų" — siužetiniai apimantys Vokietijoje. Penkis jame sudėtos novelės, atrinktos iš dviejų rinkinių, kurių tematiką geriausiai nusako jų pavadinimai: "Ant siūbuojančios žemės" (1946) ir "Svetimose pagairės" (1954). Gal būt, dėl laisvai maišomų sapno ir tikrovės elementų, sugrotoskintų šventadieniškų nuotaikų, lengvai satyrinio "Velnio margučio" gerai tinka ir paties autoriaus priklijuota žanrinė "humoreskos" etiketė. Pakites pobūdis lyg ir atpalaiduoja autorių nuo šiaip dažnai per daug aiškiai jaučiamų didaktikos pagundų, jį ne vieną kūrinėlį per daug ryškiai nudažo pigoka proginė — laikraštinės beletristikos spalva. Nuolatinis sutirtintas dramatiškas, noras per plačiai apimti, kituose šio skyriaus kūriniuose tartum užgožia ir taji noveliškąjį įvyki, todėl jie daugiau primena ištraukas negu užbaigtus atskirus gabalus. Šitokią išvaizdą, kaip ir sutartimą, sakytum, kurso ir patys aprašomojo laikotarpio fonas, visus veikėjus išmėsus iš jų normalaus gyvenimo vėžių ir visai jų egzistencijai uždejęs laikinumo, nepastovumo, fragmentiškumo anspaudus.

Didžiają rinktinės dalį užima vėlyviausioji kūryba, šimta su kaupu puslapių skiriant trejetui ilgokų novelių iš paskutiniojo rinkinio ir dar kiek daugiau vietos paliekant penketui vien periodikoje spausdintų kūrinių. Autorius, manau, neapsiriko, nusprenddamas, jog vėlyviausioji kūryba nusipelnė didžiausio skaitytojo dėmesio. Ir tai ne vien dėl trijų čia patalpintų premijuotų novelių, nors, iš kitos pusės, konkursinės novelės aiškiai pastebimas geresnis stilistinis apšlavimas ir stipresni konstrukciniai rėmai. Priežastis (šalia ilgesnių metų patirties, tur būt, yra ta, kad V. Alantas daug laisviau jaučiasi ilgesnio metražo kūriniuose, leidžiančiuose pilniau išsivystyti jo veikėjams, geriau išvystyti intriga, o ir atomazgon žengti stipresniu žingsniu. Ryškiausias pavyzdys — "Viskas ga-

lėjo ir kitaip susiklostyti", keturiasdešimt tris puslapius užimanti novelė, laimėjusi "Dirvos" konkursą 1966 metais. Reikia pripažinti, kad ir užimdama keleriojai daugiau puslapių negu kitos novelės, ši neatrodo išstęta. Greičiau ji panaši į sutrumpintą ilgesnį kūrinį, savo koncentracija savotiškai primenantį prieš keliasdešimt metų "Aiduse" spausdintą Jurgio Jankaus "Namuką", vėliau išaugusį į premijuotą romaną "Namas geroj gatvėj". Savaimingi ir įdomūs veikėjai, itampą keliančios ir provokuojančios situacijos, palapsniui vystoma intriga, ne tiek noveliška, kiek gyvenimiška atomazga tartum sugestijuoja, jog ir šiai novelėi buvo panaudoti ilgesnio kūrinio metmenys...

Daugelį ką tik apšnekėtų dorybių rastumėm ir novelėje "Ugry Lithuanian", "Dirvos" konkursą laimėjusioje 1965 metais. Įspūdį čia silpnina gerokai sutirtintas pagrindinių veikėjų sušaržavimas ir vos ne pasakėčios morale primenanti atomazga. Per daug ryškus didaktiškas atspalvis kiek susilpnina ir porą kitų šio skyriaus novelių (Nuvytės doblėlis, Karaliūni reikia krauju, šiaip skirtingų prie geresnių. Silpniausiomis laikyčiau "Raganos teismą" ir "Karaliūtė Gaudimantę" (laimėjusią 1975-ju "Dirvos" konkursą), kurias autorius užsipykęs nori įstatyti į istorinio autentiškumo rėmus, lyg jie savo ruožtu atpalaiduotų nuo bet kokių psichologinės motyvacijos ar net žanrinės formos reikalavimų.

Vytautas Alantas, atrodo, yra vienas iš plačiosios vyresniųjų skaitytojų masės mėgiamiausių išėjimų rašytojų. Pastaraisiais metais spaudoje teko užtikti vieną skaitytojų laišką, išreiškiantį ir dėmesį ir pasigėrėjimą jo kūryba. V. Alanto populiariumas iškėlė ir pernai Detrote jam įteikta skaitytojų premija. Reikia tikėtis, jog visa tai pateisins ir šios rinktinės išleidimą palyginti dideliu (1000 egz.) tiražu. Čia betgi norėtum išskirti faktą, jog "Atspindžiai UKANOSE" yra nebe pirma V. Alanto knyga, kurios išleidimą paremia (gal net nulemia) taipgi jo gerbėjai — mecenatai, išvardijami knygu pratarmėse ar užsklandose. Kada šiandien, atrodo, knygos išleidimas pasidarė nebeįmanomas be organizuotos visuomenės paramos, kada produktyviausiais pasidare ideologiniai ar pasaulietiniai sambūriai (ateitininkai, santarpičiai, etc.) V. Alanto įrodymas, jog knygos leidybą grupė galima suorganizuoti ir individualiai, yra sveikintinas ir skatinantis. Būtų tikrai gerai, jei šio rinkinio mecenatų ir skaitytojų grupės kūrybiniai viltiniai nuteltų ir kitus rašytojus, organizuotai visuomeniniame judėjime mažiau besireiškiančius.

Nauji leidiniai

• **PASAULIO LIETUVIS**, 1977 m. vasario mėn., Nr. 29-92. Leidinys Bendruomenės minčiai ir gyvenimui. Leidžia Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba. Redaguoja Bronius Nainys, 6804 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629. Administruoja Stasys Dziugas, 7240 S. Mozart St., Chicago, Ill. 60629. Prenumerata metams 3 dol.

Naujo numerio puslapiai skirti Vasario 16-tos temai, lietuvių kalbai, pasaulio lietuvių jaunimui, kultūros barams, skaitytojų žodžiui, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės veiklos kronikai, atgarsiams ir mintims, Lietuvių fondo, "Pasaulio Lietuvio" parai-

mai, laiškam. Visas tas bendruomeninės veiklos margumynas fr jaunatviškas jos gajumas akivaizdžiai rodo, kur kaupiasi dar nepersėnusi, organizuoti išėjimos veikla.

• **EGLUTE**, 1977 m. vasario mėn. Lietuviškas laikraštėlis vaikams išėjimoje. Leidžia ir spausdina Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys. Vyr. redaktorė — ses. Ona Mikailaitė. Redakcijos ir administracijos adresas: Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn. 06260. Metinė prenumerata 7 dol. Ši numerį išleido čekagietis A. Kareiva, Eglutei paaudodamas 1000 dol.

Puslapiuose daug apsakymėlių, piešinių, eilėraščių, galams ir mintims, lietuvių fondu, "Pasaulio Lietuvio" parai-

Tel. PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GARSĖS LIGOS
2838 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akusherija ir moterų ligos
Ginekologinė chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building). Tel. LU 5-6446
Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti 374-8004.

DR. VL. BLAZYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Avenue
Val.: pirm., antr., tr., ketv., 9 iki 12 val. vak. Seštad., nuo 1 iki 3 val. Pagal susitarimą.
Ofiso telef. VA 5-2670
Rezid. tel. Wainbrook 5-3048

Tel. Ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1 iki 6 v. popiet. Antr., penktad. 1-5, treč. ir seštad. tik susitarus

Dr. Ant. Rudoko kabinete perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. — GR 6-2400
Val.: pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antr., tr. ir penkt. 10-4; seštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477; Rez. 246-2839
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė: Nėrvų ir Emocinės ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą.

Rezid. tel. — GI 8-6873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIIJA
6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia skambinti: MI 2-0001.

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Tel. — BE 3-5893
Specialybė: Akijų ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. — PR 8-2220
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKS A
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antr., ketv., tr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. Seštad., nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000, Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3344 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. JUCAS
DERMATOLOGIIJA — CHIRURGIIJA
5214 No. Western Avenue
1002 No. Western Avenue
Tel. atsakomas 12 valandų
488-4441 — 361-4605

Ištaigos ir buto tel. 653-1531
DR. FERD. VYT. KAUNAS
BENDROJI MEDICINA
1407 S. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7
Iškyrus treč. ir ketv.

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškyrus trečiadienius
Seštadieniais 12 iki 4 val. popiet.

Tel. RELIANCE 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
Tel. ofiso ir buto: Olympic 2-4156
(Lietuviai gydytojas)
3925 West 53th Street
Val.: pirmad., antr., ketv., tr. ir penktad. nuo 12-4 val. popiet. ir 6-8 val. vak. Treč. ir seštad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKŲ IR VAIKŲ LIGOS SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.
Ofiso tel. RE 7-1168; rezid. 239-2919

Ofs. HE 4-1818; Rez. PR 6-8991
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė: vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: pirmad., antr., ketv., tr. ir penktad. 3 iki 7 v. p. p. Tik susitarus

OPTICAL STUDIO
VIOLETA KAROSAITE
7051 So. Washenaw. Tel. 778-8706
Pritaikomi akiniai pagal gydytojo receptus.
Didelis akinių rėmų pasirinkimas.
Val.: pirm., antr., penkt. 10-5:30
Ketv. 1-5 v. vak. Sešt. 10-4 v. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

Tel. — 232-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIIJA
Ofs.:
111 NO. WABASH AVE.
4200 NO. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą.

DR. FRANK PLECKAS
(Kalba lietuviškai)
OPTOMETRISTAS
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5148
Tikrina akis, Pritaiko akinius ir "Contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR PROSTATO CHIRURGIIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antr., nuo 1-4 popiet. ir ketv. nuo 5-7 vakaro.
Ofiso tel. 776-2880, rez. 448-5548

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas 4255 W. 63rd Street
Ofiso telef. RE 5-4410
Residencijos telef. GI 8-0817
Val.: pirm., antr., ketv., tr. ir penktad. nuo 1 iki 3 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofs.: rez. 2652 W. 50th St.
Tel. PRosec 8-1233
Ofiso tel.: pirm., antr., treč. ir ketv. nuo 2-4 val. ir 6-8 v. vak. Sešt. 2-4 p. p. ir kitu laiku susitarus

Ofiso tel. HE 4-2125, namų GI 8-6196
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — 15 anksto susitarus

Tel. ofiso PR 6-6446
DR. F. G. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet. Treč. ir seštad. pagal susitarimą

Ofiso tel. 536-5166; namų 626-4899
DR. PETRAS ŽLIODA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 S. Narragansett Ave.
Val. pirm., antr., ketv. ir penkt. 2-7
Seštadieniais pagal susitarimą

NERAŠYSIU IR NESAKYSIU TO, KUO NETIKIU

(Atkelta iš 1 psl.)

kultūrinį balansą ir nusijojus pelus, abi lietuvių literatūros šakos, manau, bus palaikytos daug maž lygiavertėmis.

— Jūsų paties kūrybos, girdėjome, yra atspausdinta naujausiam "Kontinento" žurnalo numerioje. Ar šis leidinys pasiekia Sovietijos literatūros pasaulį, ir kaip vertinate jo rolę?

— "Kontinentą" Lietuvoje ne daugelis matė, ir apie jį sklinėda gana fantastiški gandai (pa-tydžiui, vienas asmuo man įrodinėjo, kad jį redaguojas Jonas Jurasas). Rusijos literatūrinį pasaulį "Kontinentas" pasiekia. Esu skaitęs kai kuriuos jo numerius Maskvoje. Daugelio "Kontinento" straipsnių tonas ir idėjos kelia abejonių (ir anaipol ne man vienam). Literatūrinė dalis irgi ne visada stipri. Bet pati "Kontinento" tendencija — vienyti visas Rytų Europos kultūras — man atrodo itin prasminga ir sveikintina. Džiaugiuosi, kad jame bendradarbiauja — net aktyviau už kai kurias kitas tautas — ir lietuviai. Savo eilės rašio (ir dar taip gerai, nors

ir laisvai išversto) publikacija "Kontinentas" laikau didele garbe. Tarp kitko, tai tikriausiai padėjo man ir išvaizduoti.

— Išėjimoje girdėti kalbą, jog kultūrinis gyvenimas Lietuvoje po Helsinkio konferencijos dar labiau pasunkėjo, dar labiau varžomas. Ar tai tiesa? Kokie būtų konkretūs pavyzdžiai?

— Kultūrinis gyvenimas buvo ir yra varžomas visą laiką. Pastaraisiais metais padėtis blogesnė, negu prieš dešimtmetį, tačiau kokio ypatingo pasunkėjimo būtent po Helsinkio konferencijos nepastebėjau. Esti maždaug tokia (absoliučiai nenormali ir žalinga) situacija, kaip visada.

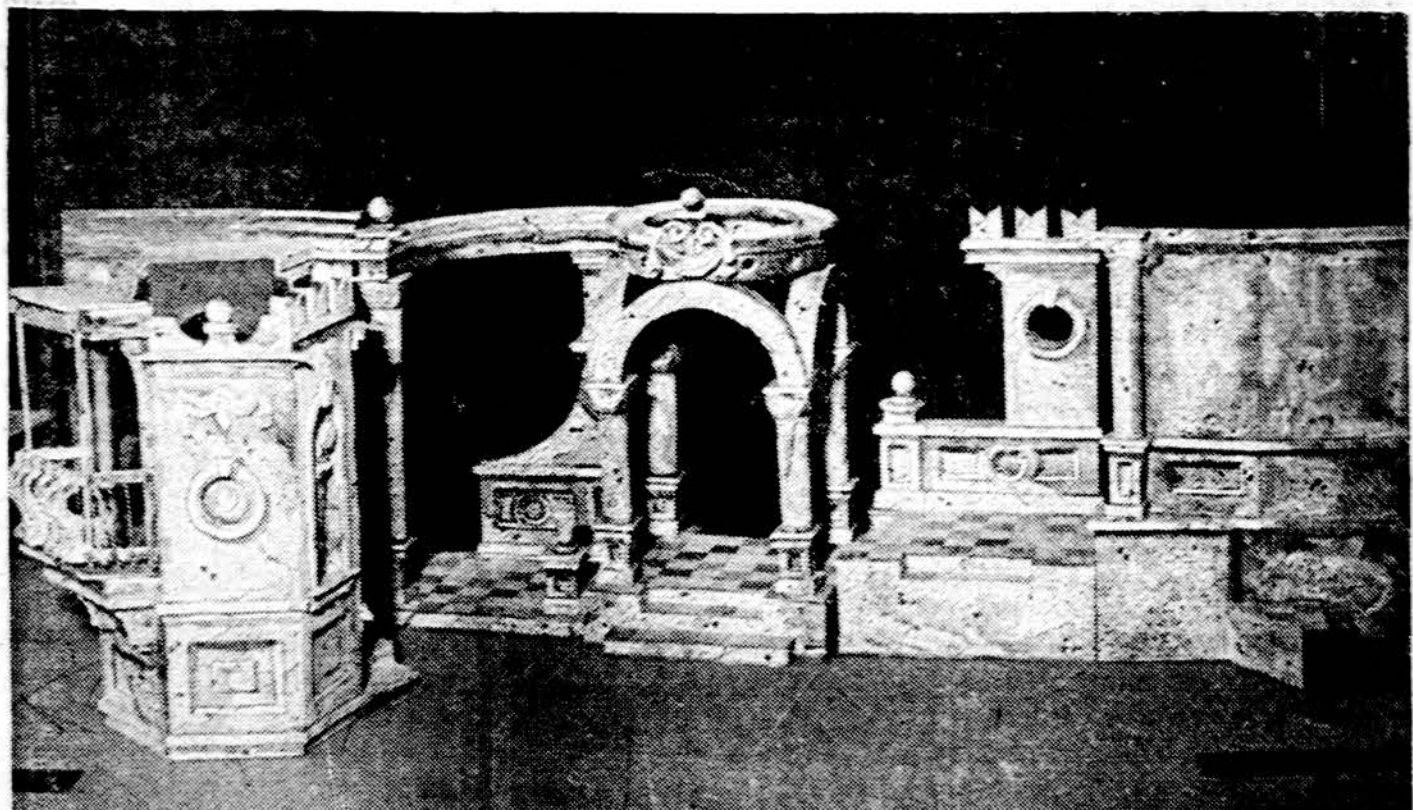
— Jau ir mūsų spaudoje buvo užsiminta, jog esate kviečiamas dirbti Berkeley universitete. Kalifornijoje. Idomu būtų žinoti, kokius dalykus ten darysit ir aplamai kokioje srity dirbsite?

— Berkeley universitete, matyt, dėsčius semiotiką, kurią esu dėstęs ir Vilniuje, ir vadovausiu lietuvių kalbos seminarui.

T. Venclova

Perskaite "Drauge", duokite jį kitiems.

Charles Gounod „Romeo ir Julija“ pasitinkant

James Maronek sukurtų dekoracijų maketas Chicago Lietuvos operos Charles Gounod „Romeo ir Julija“ spektakliams.

Nėra tiksliai žinoma, kiek kompozitorių yra bandę sukurti muzikos veikala, pagrįstą angli dramaturgo Shakespearo vaidinimais. Žinoma tik, kad operas „Romeo ir Julija“ yra sukūrę šie kompozitoriai: Benda, Guglielmi, Marchetti, Sutermeister, Vaccai, Gounod, Zandonai, Bellini, del-Campo, d'Ivry. Vis dėlto didesnio pasisekimo šis Shakespearo veiklas susilaukė ne operos formoje, bet tokiuose kūriniuose, kaip Hector'o Berlioz'o dramatinė simfonija chorui ir solistams, Čaikovskio overtiūra-fantazija simfoniniam orkestrui, Prokofjevo baletas „Romeo ir Julija“. Iš gausaus operos kūrinių skaičiaus dažniausiai yra statoma Gounod opera.

Prancūzų kompozitorius Charles Gounod (1818-1893) yra vienas iš didžiųjų muzikų devyniolikto šimtmečio prancūziškos operos literatūroje. Jis lankė Paryžiaus konservatoriją, kur jo mokytojais buvo kompozitoriai Jacques Halévy ir Jean Lesueur, Gounod, operų ir vokalinės muzikos kompozitorius, 1839 m. laimėjo vadinamąjį Romos premiją. Lankydami Italiją, jis labai susidomėjo bažnytinėmis muzikomis. Sugrįžęs į namus, Paryžiu, šalia vargonininkavimo ir vadovavimo Paryžiaus Orpheon chorui, jis kūrė religinę muziką chorams, mišias, oratorijas, giesmes, iš kurių dabar yra žinomiausia „Ave Maria“.

Kompozitorius Gounod susitikęs su viena operos soliste, jis buvo užprašytas sukurti operą jos garbei. Tada jis parašė operą „Sapho“ (1851), bet kurios premjera buvo didelis nepasisekimas. Tik dėl to kompozitorius nenusiiminė. Jis ir toliau kūrė operas, ir po ketvirtosios operos „Fausto“ (1859) premjeros Gounod vardas, su šiuo veikalu perėjęs visus Europos ir kitų kraštų teatrus, pasidarė garsus visame pasaulyje. Po pasisekusio „Fausto“ Gounod sukūrė dar aštuonias operas, iš kurių tik dvi turėjo didesnį pasisekimą, t.y. „Mireille“ (1864) ir „Romeo et Juliette“ (1867).

Nors Gounod opera „Romeo ir Julija“ sukurta aštuoneriais metais vėliau negu jo garsusis „Faustas“, ir po premjeros turėjo labai didelį pasisekimą, jog per pirmus metus įvyko daugiau kaip šimtas spektaklių, tačiau šis naujasis veiklas vis dėlto nepasiekė tokio populiarumo kaip „Faustas“.

Dramaturgo Shakespearo dramų veikala paversti pasisekusiu operos veikalu yra didelis užsimojimas. Visada susiduriama su dramaturgo ilgais ir gana komplikuoti veikalais turiniais. Gounod operos libretistai Jules Barbier ir Michel Carré, galima sakyti, pasinaudojo Shakespearo veikalo turinio tikrai graučiais. Jie susikoncentravo į du pagrindinius veikėjus Romeo ir Juliją,

SAULĖ JAUTOKAITĖ

o kitus, kurie Shakespearo dramoje yra taipgi svarbūs ir gyvenimiškai, operoje mažiau akcentavo. Atrodo, kad kompozitoriui Gounod nebuvo labai svarbu sukurti muzikos veikala, lygu Shakespearo dramai, o norėta parašyti operą su nesibaigiančia melodija tenorui ir sopranui. Trumpai pasakius „Romeo ir Julija“ yra opera, kurioje du išimylėję jaunuoliai yra nuo pat pradžios pasmerkti ir gale kartu

miršta. Gounod turėjo kurti savo operą, paisydamas anų laikų teatrinių reikalavimų. Opera, kurioje pagrindiniai veikėjai mirtų be dueto, buvo nepriimtinas dalykas. Todėl kompozitorius libretistai turėjo pakeisti Shakespearo veikalo pabaigą. Dramoje pabudusi Julija randa Romeo, išgėrusį nuodus ir mirusį, ir po to pati nusiduria. Operoje Julija pabunda, Romeo dar nemirus, tik apsinuodijęs. Duete išsiaiškina nesupratimus, kaip viskas nelaimingai susiklostė. Tada, Romeo mirus, Julija nusiduria.

Kompozitorius Gounod buvo la-

bai religingas žmogus. Tiksliai prieš pačius šventimus jis išstojo iš kunigų seminarijos. Savo ilgame septyniadešimt penkerių metų gyvenime šalia operų jis sukūrė taipgi daug religinės muzikos. Todėl, tur būt, dėl to ir jo operos kūriniuose stiprios vietos yra tos, kuriose yra ryškiausias religinis momentas. „Faustas“ tai pastebime Margaritos duete su Mefistu bažnyčioje ir Mefisto susidūrimu su miesto religingais gyventojais. Operoje „Romeo ir Julija“ mus pagauna pulkus choras operos prologe ir pagrindinių operos veikėjų sutuoktuvės pasvieniui.

Kitas ryškus kompozitoriaus Gounod bruožas yra jo pajėgumas sukurti balsų lyrines, romantines melodijas, kurios labai patraukia klausytojo žmogiškuosius jausmus. Gal Gounod ir neturėjo tokio natūralaus teatrinio instinkto kaip jo bendra laikai Bizet ir Halévy. Jo ir patys geriausi veikalai grynai dramatiniai prasme nėra itin stiprūs. Bet jis šiuose veikaluose viską atperka gražia melodija, rafinuotu ir ryškiu lyryzmu, paremtu jautria harmonija ir spalvinga orkestracija.

Sakoma, kad prancūziškosios operos skiriasi nuo kitų tuo, jog jose ne tiek svarbu, kas yra pasakoma, bet kaip tai yra pasakoma. Prancūzų operoms yra būdinga nuosaikumas, grakštumas, švelnumas, santūrumas, elegancija. Kompozitorius Gounod kaip tik buvo vienas būdingiausių tokių prancūziškų operų atstovų.

Tiltas iš praeities į rytojų

1976-tųjų metų pabaigoje du vakarus iš eilės (gruodžio 29 — 30 d.) Los Angeles lietuviai gausiai lankėme Bruno Markaitis, S.J., koncertą, ne per didžiausio Muziejaus salėje, nepergausaus orkestro palydima, bet labai maloniai klausytojus nu-teikusi.

Tai buvo „multi media“ muzikinis kūrinys, pajavirintas baletu, Kalifornijos Berniukų choro dainavimu ir judančiais paveikslais, palydėtais lyriniais — filosofinių žodžių ir minčių, kurių auditorium buvo taip pat B. Markaitis, S.J.

„Aš esu tik lašelis, o Tu esi upė“, — kalbėjo autorius šio kūrinio tekste.

Didelių užmojų, plačios fantazijos vaisius.

„Diskutavome su Mayor Bradley šio mano kūrinio pastatymą Bicentennial proga, bet pernai Los Angeles miestas pinigų neturėjo...“, prisimena autorius.

Pernai įvyko jo koncertas Mokslo - Industrijos muziejaus patalpose, Los Angeles. Siemet įvyko antras — tame pat Muziejuje, kurio „Board of Trustees“ yra pasikvietę lietuvių kompozitorius pagyventi muzikinę kultūrą tarpe kitų čia puoselėjamų menų: dailės, literatūros. Šie kultūros ir mokslo žmonės įvertino mūsų kompozitoriaus kūrybą, kaip įdomią, auklėjančią ir ugdančią publikos meninę kultūrą, jos supratimą, grožio pajutimą.

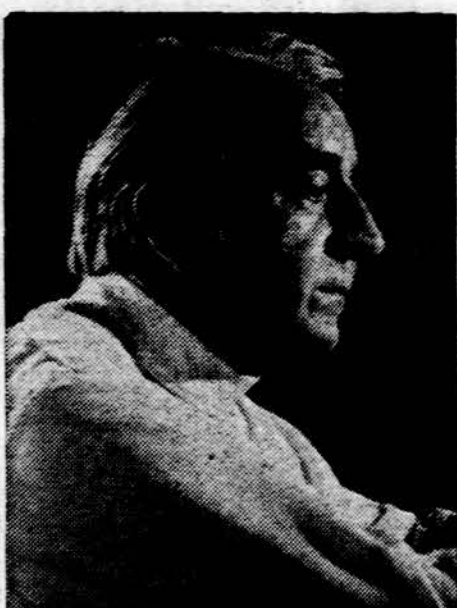
Kas yra šio multi-media „Tri-

centennial turn“ kūrinio sumanytojas, kūrėjas ir atlikėjas? Kas yra Bruno Markaitis, S.J.?

Programoje skelbiama, kad jis yra sukūręs apie šimtą muzikos kūrinių, instrumentinių ir vokali-

nių, iš kurių kai kurie buvo atlikti Carnegie Hall, Baltimorės simfoninio orkestro (drauge su Weberio ir Schumanno kūryba), Chicago Loyola universite-

te („Šimtas saulų“), kad jo kūriniai dalimis buvo girdimi televizijos ir radijo programose, jo baletinis kūrinys „Zvakių so-

Bruno Markaitis, S.J.

kis“ buvo parodytas pusvalandinės televizijos programoj Chicagoje. Drauge su G. Verdi kūriniais Chicago simfoninio orkestro buvo 1965 m. atlikta jo kantata „Vilniaus varpai“ (drauge su Lietuvių operos chorui, diriguoja A. Kučiūnas). Jis pats 1967 m. dirigavo Carnegie Hall savo kūrinį „Community Mass“. Jis yra rašęs įvairiausių orkestrų formoms: piano koncertams, koncertinoms, smuikui, vyrų chorui, moterų ir mišriems chorams; yra parašęs kantatų, simfonijų, oratorių, keletą mišių, „multi media“ kūrinių... Artimoje ateityje mano parašyti suita, pagal poeto B. Brazdžionio žodžius; užsimones parašyti ir operą.

Iš esmės kun. Bruno Markaitis, S.J., yra kompozitorius, bet jo talentas išplinta ir į literatūrinį rašymą, ir pastoraciniam darbe kartais į labai gilių ir dailių pamokslų sakymą. Gimęs Lietuvoje, studijavęs filosofiją Europoje, buvęs Lietuvių jėzuitų provincionu, daug keliavęs šiaurės ir pietų Amerikoje, dabar daugiau atsidėjęs muzikinei kūrybai ir rašymui (rašo jau antrą knygą). Priklauso Chicago Press Club, ASCAP ir yra garbės nariu Zoltano Kodaly Akademijos ir Instituto.

Šiais metais Muziejuje girdėtas jo kūrinys yra egzistencinis — is-

torinis — simbolinis. Si daugia-riopa kūrinio esmė („Tiltas iš praeities į rytojų“) išreikšta filmu, skaidrėmis, baletu, solo, chorui, instrumentais ir filosofinių tekstų; visa tai palydėta muzika, kuri visus tuos elementus suriša į organinę visumą. Tekstui sustiprinti irgi parašyta muzika.

Kaip ilgai kompozitorius ruošėsi tam koncertui? Penki mėnesiai labai intensyvaus darbo. Jam talkino televizijos aktorius Lorne Greene, gražiu balsu perduodamas kūrinio žodinių tekstų, ir Lola Fisher, Broadway žvaigždė, solo įsijungdama į Kalifornijos Berniukų choro dainas.

Kokios kūrinio pagrindinės mintys? Tai žmogiškos prigimtės klajonės, tai žvilgsnis į rytojų, koks jis būtų — fantastiškas ar baisiai nuostabus; tai praeities mirtis ir ateities pavasariai, tai žmogaus vizijos į galaktikas ir dangaus sferas. Gyvybės viltis ir gyvenimo gilumas.

Nedidelis, bet darnus orkestras (menadžeris — Jerome A. Kesler): smuikas 1 (Betty La Mag-na), smuikas 2 (Iris Rower), piano (Gene Perazzo), bass, cel-lo, klametas... Aiškūs skaidrių ir filmo paveikslai, gerai parinkti tekstai (Charles Carr ir Lisa Hutchinson).

Berniukų choras (vadovas — Douglas Neslund) susideda iš 25 dainininkų, 9-14 metų amžiaus, nepapastat drausmingas, gerai susidainavęs, kviečiamas net į filmus.

Koncertą finansavo Muziejaus „Board of Trustees“, non-profit organizacija; užtat ir įėjimas — visiems veltui.

Lietuviai klausytojai su pasi-

didžiavimu ir džiaugsmu išklausė šį koncertą, nes tai buvo įdomus meno kūrinys, nes tai sukurta ir suorganizuota mūsų tautie-

čio. Norėjosi tik vieno mažmo-

žio: kad programose būtų pažy-

mėta kompozitoriaus kilmė...

Alė Rūta.

Sventasis Piuhajervo ežeras Estijoje

Iš estų šių dienų poezijos

Estijos nepriklausomybės šventės - vasario mėn. 24 dienos proga

DEBORA VARANDI (g. 1916)

GAISRAS

Be dūmų,
Be varpo, kur skelbia pavojų,
Dar nedegė taip šieno stirtos ir liepos.
Vėl medžiai pageltę nuo vėjo linguoja,
Lyg plaukstosi šaltos ir nebylės liepsnos.

Tiek varpose buvo vilčių,
Kol jos augo.
Žydėjo rugiai
Šiltą Joninių naktį.
Kaip krosnyje malkos — žolė, šieno kaugės
Dabar apanglėjo ir baigia sudegti

Su dalgiais čia švaistėsi
Vikrūs plovėjai.
Ražienos prisimena
Skambančią piūtį.
Grūdai išbarstyti kaip žvaigždės žibėjo,
Žibėjo, kol žuvo,
Kol užplakė liūty...

Be gaisras — ne gaisras.
Pagalbos nešauks nieks.
Tik varnų krankimas per širdį nučina.
Matau vėl praeinančių žvilgsniuose skausmą,
Pažįstamą, tylų padegėlių baimę.

Vertė M. Martinaitis

PAULIUS-ERIKAS RUMO
(g. 1942)

VEL IR VEL IR VEL IR VEL

Vos tik sumerkiau akis
Vėl visa iš naujo kartojas
Tai ką papasakojo bitininkas
apie dvidešimt penkis
avilius
kurie sudegė
Tai neišgalvota istorija
Tai iš tikro miręs bitynas

Tai ne eilėraštis. Eilėraščiai reikia, kad
medžiaga išryškėtų.
Aš ilgai laukiau, bet veltui ir veltui, —
ir daugiau aš nebegaliu.
Tai ne eilėraštis. Eilėraštyje jūs rašote
potekstes, paslėptas mintis simbolius. Čia
jų nėra. Tai — ne eilėraštis.

tai grėbliai ugnies dantimis
kurie viržius sugrėbė ir pavėrs į anglį
tai piuklas ugnies dantimis
tai pergraužtos avilio kojos
ir tai kad medus negesina ugnies
ir tai kad net ir medus užsidega
o bitės gelia įkaitusį orą
gelia orą
ir tai kad jos žūsta
Peleninių drugių supimasis
Tasyk sugrįš iš toli vienas žvalgas
kad pašoktų kitiems gerą žinią
jog atrado kažkur neregėtas geles
Ir aš visiškai nežinau
kaip jam šokti kad būtų aišku
tai kas šičia įvyko
ir kaip atsakyti jam
kada jis paklaus
kam visa tai?

Vertė V. Palčinskaitė

MATSAS TRATAS (g. 1936)

Mano tėvas... Jis nežinojo kas yra
elektronas.

Valstietiška doras ir sąžiningas,
Negalėjo jis, vargšas, ne pagaloti,
Kad jo kampuota, seriais apaugusi kaukolė
Sutvarstyta į keturiolika milijardų aruodų,
Kad jinau tartum klėtis pripildyta
Jausmų, signalų, reakcijų —
Kasdien arpuojamų Dievo grūdų.
Jis nežinojo,
Kad šioje sudėtingoje klėtyje
Krebdama vienut vienutėlė pelė —
Jo mintis.

Jeigu jis būtų tatau žinojęs,
Kaip žinojo savo arklių biografijas,
Jis būtų iš savo sūnų išauginęs katinus, —
Juk tikro, galvoto žemdirbio klėtyje
Neturi būti pelių.

Mano tėvas... Juk jis nežinojo, kas yra
elektronas.

Praeivi, neišsigąsk,
kai paliesiu tau petį ranka
ir akysna pažvelgsiu, —
lyg mes būtume matęsi vakar
kažkur prie lopšio,
prie aplūžusio automobilio
ar šimtamečio ažuolo.
Praeivi, neišsigąsk,
aš tik noriu tau pasakyti:
tegu stovi paruoštos kopėčios —
juk dangių dar daugybė žvaigždžių.

Vertė Alb. Bernotas

ALEKSANDRAS SUMANAS
(g. 1927)

MUZIEJINIS MOTYVAS

Kaimo muziejų
sėdi medinis Kristus
ant išraižytos ir apkaustytos
medinės skrynios dangčio.
Sėdi ir mąsto mintį
lietaus nuplautos,
aptrupėjęs Kristus.

Ant stalo padėti mediniai indai —
suaizėjęs dubuo,
iškilę šaukštai.
Žibintų balana,
kuri nebeliepsnoja.
O lora —
jos galvūgalis įmantriai išraižytas —
tyli, atsalus.
Jos margas užtiesalas nešvara tarp rankų.
Rytas ir vakaras jos niekas nebekloja.

Tai kur išėjo žmonės?
Kur?
Padėjo rakandus ir daiktus,
kad ir rankas daugiau jų nepaimtų:
grūstus,
lize,
pūsusi gelda,
medinis kaušas atsigerti,
samtis...

Ant skrynios dangčio
tik medinis Kristus —
nustebusių medinę galvą
ranka parėmęs,
sėdi ir galvoja:
kur dingio žmonės.
Kur visi išėjo?

Palanga, 1962 m. kovas

Vertė Just. Marcinkevičienė

MŪSŲ KALBA

Kalbos taisyklingumas ir grynumas

Tokia tema LB Clevelando apylinkės sausio 13 dienos vakaronėje kalbėjo lituanistas Stasys Barzdukas. Taisyklinga laikoma tai, kas atitinka kalbos normas. Vienos normos yra sutartos. Pvz. ligi šiol per su prieveiksmiu daug rašėm dvejetainį: per daug geras ir per daug žino, per daug skausmo (su būdvardžiais — kartu, su veiksmazodžiais, dalyviais, daiktavardžiais — atskirai). Dabar Lietuvoje išleista "Lietuvių kalbos rašyba ir skryba" jau siūlo visais atvejais rašyti skrybomis: per daug geras, žino, išvargęs, skausmo. Arba: ligi šiol žodžius gal būt, tur būt, kaip mat rašėme atskirai, dabar siūloma rašyti kartu: galbūt, turbūt, kaipmat. Tik žūt būt siūloma rašyti atskirai, nes kalboje vartojamos ir trumpėjusios bepriešties lytys, pvz.: lietuviais turime ir būt, neturim leist pražūt. Arba: ligi šiol žodžių junginius kas-ne-kas, čia-ne-čia, šiaip-ne-taip, vos-ne-vos rašėm su brūkšneliais, dabar siūloma rašyti jau be brūkšnelių: kas-ne-kas, šiaip-ne-taip, vos-ne-vos. Tokių naujų susitarimų siekiama suvienodinti kai kuriuos rašybos nenuoseklumus bei nevienodumus, pašalinti kai kuriuos prieštaravimus, apskritai rašybą palengvinti.

Susitarimas nėra esminis dalykas kalbos dvasiai. Vienaip ar kitaip susitarim, dėl to kalba neges, nes tai neličia jos esmės. Susitarimas yra daugiausia tvarkos reikalas. Žinoma, tvarka tautos gyvenime taip pat svarbi, ypač tai atvejais, kai su ja rašybos atveju kasdien susiduriame.

Tačiau turime taip pat savo kalboje faktų, kurie nėra ir negali būti susitarim. Tokie faktai atspindi pačią kalbos prigimtį, esmę. Jų nepaisymas jau kalbą žaloja. Kai lietuviškas laikraštis pvz. rašo, kad "Carter laukė pas prezidentą Ford", toks laikraštis lietuvių kalbą jau niekina, nes, pasak K. Būgos, "lietuvių kalboje nėra nelinksniojamų vardu", lietuviai sako: Peterburgas, Kijevas, Ivanovas ir t. t. Lietuviškai sakytina: New Yorkas yra didelis miestas, pasirodė New Yorko dangoraižiai, važiuoju į New Yorką, New York'e gyvena lietuvių, Chicago yra pasaulio lietuvių sostinė, Chicagoje eina keli lietuvių laikraščiai, prezidentas Fordas pasakė atsivieškinimo kalbą, Fordą kviečia dėstytoju ir t. t. Tiesa, šiais laikais Būgos taisyklė jau turi ir išimčių — turime taip pat nelinksniojamų vardu, pvz.: Rousseau (Ruso), Hugo, Bizet (Bize), Meiliet (Meje), Hanau, Dachau ir kt. Bet tokios išimtys remiasi atskira norma. O kai nelietuviškas tikrinis vardas baigiasi balse e, žymintia netariamą balsį, arba priebalse, žymintia netariamą priebalsį, tai prieš pridedamas lietuviškas galūnės rašytinas apostrofas, pvz.: Larous'as (sk. Larusas), Verlaine'as (sk. Verlenas), Burke'as (sk. Berkas), Chateaubriand'as (sk. Satobriand'as) ir kt. Kai nelietuviško vardo kamienas skaitytui gali būti neaiškus, po tokio kamieno prieš lietuviškas galūnes taip pat dėtinasi apostrofas, pvz.: Rudefi's, Rudefi'o... Kiel'is, Kiel'io ir t. t.

Mūsų kalbininkai (daugiausia Jonas Jablonskis) kalbą valė nuo barbarizmo, ir išnyko abel'as, abrusas, adyna, antgalvis, apcūgai, atviortka, babka, britva, brukas, budilinkas, bujoti, čai'nikas, čedyti, čvertis, daboti, griekas, pekla, sūdas ir kt. Tačiau "importo" ir šiais laikais išvengti negalim. Nuostabu: Lietuvoje per rusų kalbą ir lietuvių kalbą braujasi tokie žodžiai kaip stre'sas "įtempimas", trends "kryptis, linkmė", urgent'nis "primy-

tinis, būtinas", limituoti "apriboti" ir kt. O čia: heismontas, bil'dingas, dyleris, dišės, draiverys, floras, formičiai, inšūrensas, karras "automobilis", karpenteris, koutas, latas, pėdė, penteris, poligrius "laikraštis", selsmanas, taiptraiteris, treimas, trokas ir kt. Piknikas išstumia gegužinę, šaldytuvus rungiasi su refridžeratorium... Bėda ir ta, kad labai trūksta terminų: kaip lietuviškai versti bungalow ar cottage?

Be tarptautinių skolinių neišvengia nė viena kalba, turime jų ir mes: demokratija, diktatūra, partija, problema, morale, drama, simfonija, skulptūra, orkestras, balansas, biudžetas, čekis, futbolas, stadionas ir kt. Tačiau, jei du žodžiai (lietuviškas ir tarptautinis) vienodai tikslūs, nereikėtų vengti lietuviškojo: geriau skelbimas nei ašiša, akibrokštas nei afrontas, pažanga nei progresas, paplūdimys nei pliažas, nuoseklus nei konsekventus ir t. t. Mes dažnai elgiamės atvirkščiai.

Nėra gera, kai kalbą užgožia tam tikri uniforminiai žodžiai, išstumdami kitus žodžius. Pvz. imame viską realizuoti; medžiagas, pasarus, gyvulius, sumanymus, mintis, kai juos galėtume lietuviškai suvartoti, sunaudoti, suserti, parduoti, įgyvendinti ir t. t. Arba dabar jau viską pristatome: kopėčias prie sienos, vištę prie tvarto, kambaryje gėlių, daug naujų namų, prekes į namus, valdininką viršininkui, ką nors prie darbo, naują tarnautoją, taip pat ir knygą, darbotvarkę, programą, mintį, sumanymą, paskaitą, pet dainą, šokį, muziką... Tai jau reikia laikyti kalbos susinimu.

Negalima išvengti kai kurių tarptautinių vertinių, pvz.: iki pasimatymo, kelti klausimą, pasiekti tikslą, atlikti pareigą, imtis atsakomybės, vesti derybas, pamoka, susirinkimą, priimti įstatymą, daryti išvadą, imtis priemonių, kreipti dėmesį, atidaryti, uždaryti susirinkimą, posėdį ir t. t. Šitaip sakoma daugelyje kalbų. Tačiau vengtini vertiniai, imti iš vienos kurios kalbos, pvz.: sukelti pinigų (to raise money), pagauti šaltį (to catch cold), išnešti sprendimą (vynesti prigorov), apvaisinti šventę (obchoditi svięto), priešakinę techniką (peredovaja tehnika) ir kt. Tokie vertiniai tėra vienos kurios kalbos vartosenos kopijavimas.

Turime mėgstančių kultivuoti svetimybę. Štai tokio kultivavimo būdingas pavyzdys: šis stresas determinuoja urgentinę intervenciją, kurią kartais limituoja adekvatių situacijų kontraversiškumas. Pavyzdys imtas iš ok. Lietuvos šaltinių, bet neturksta ir sveturi panašiai rašančių. Tai vengtina kraštutinybė: iš 11 žodžių 8 nelietuviški! Bet aiškiai sumažėjęs polinkis kurti imant rūs naujadarus. "Aušra" pvz. teikė radiją vadinti tolgirdžiu, telefoną — tolkalbiu, telegramą — tolrastėju ir kt., o nepriklausomai Lietuvoje kai kas apelsiną mėgino keisti šaulobuoliu, popirosą — rūkintu, sofą — minkstasuočiu, egoistą — saunoriu, biografiją — buitraščiu, organizmą — gyvočiniu, lagaminą — daikdėčiu, fontaną — trykšliu ir t. t. Tai kita kraštutinybė, bet ji savanorių mėgėjų ypač sveturi nesulaukia. Ir gerai.

Keliamieji klausimai, imti iš įvairių mūsų kalbos mokslo šaltinių ir iliustruojami daugiausia mūsų spaudos pavyzdžiais, susilaukė gyvo klausytojų atgarsio. Pokalbiui vadovavo vakaronių organizatorius Viktoras Mariūnas (SP).

• LIETUVOS KATALIKŲ BAZNYCIOS KRONIKA. Trečias tomas. Pagrindžio leidinys Nr. 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 1975-1976 m. Išleido L. K. Religinės šalpos rėmėjų sąjunga, 6825 S. Talman Ave., Chicago, Ill. 60629. Viršelis ir iliustracijos Seselės Mercedes. Spaudė M. Morkūno spaustuvė Chicagoje, 1976 m. Tiražas 500 egz. Leidinys 424 psl. Kaina — minkštasis viršelis 4 dol., kietasis — 6 dol., gaunamas ir "Drauge".

Pagrindinės "Kronikos" išleidimas Vakarose atskirais daugeli numeriu sukaupiančiais tomais yra nepaprastos svarbos darbas tiek dokumentine, tiek informacine prasme. Lietuvos tikinčiųjų ir visos lietuvių tautos laisvės reikalas tuo pačiu įgauna pasaulinės dimensijos pobūdį. "Lietuvos Katalikų Baznyios Kronika" yra ir liks ne legendinio, bet tikrovinio heroizmo knygos, kurios jaudina ne tik mūsų širdis, bet ir beldžiasi į viso dvidešimtojo amžiaus sąžinę.

• Benvenutas Ramanauskas, O.F.M., BROLIAI, PRADEKIM. 750 metų sukaktį nuo šv. Pranciškaus mirties minint. Išleido ir spaudė Pranciškonų spaustuvė, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207, 1976 m. Kalbą prižiūrėjo Leonardas Zitkevičius. Leidinys 272 psl., kaina nepažymėta.

Gražiai išleista ir lengvai skaitoma knyga nėra kokia šv. Pranciškaus monografija ar biografinė, o neilgų religinių skaitymų rinkinys. Tačiau kiekvieną kelių puslapių temą yra susieta su vienu ar kitu šv. Pranciškaus ar aplamai pranciškoniško gyvenimo bei pranciškoniškos nuotaikos pavyzdžiu. O tokių temelių yra net arti 30.

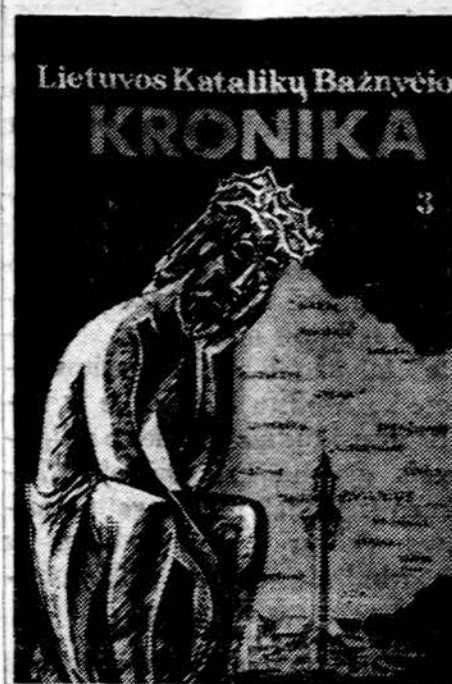
Tarp dviejų vidurvasario naktų

Egils Kalme, BETWEEN TWO MIDSUMMER NIGHTS. Boston: Branden Press, 1976. Pp. 198. Kaina \$8.95.

Latvis rašytojas Egils Kalme prisiveržė į angliškai kalbančią Ameriką su savo romanu Between Two Midsummer Nights. Atsimenant mūsų lietuvių rašytojų praeitį aplaistyta pastangas atsumąžėjus polinkis kurti imant rūs naujadarus. "Aušra" pvz. teikė radiją vadinti tolgirdžiu, telefoną — tolkalbiu, telegramą — tolrastėju ir kt., o nepriklausomai Lietuvoje kai kas apelsiną mėgino keisti šaulobuoliu, popirosą — rūkintu, sofą — minkstasuočiu, egoistą — saunoriu, biografiją — buitraščiu, organizmą — gyvočiniu, lagaminą — daikdėčiu, fontaną — trykšliu ir t. t. Tai kita kraštutinybė, bet ji savanorių mėgėjų ypač sveturi nesulaukia. Ir gerai.

Keliamieji klausimai, imti iš įvairių mūsų kalbos mokslo šaltinių ir iliustruojami daugiausia mūsų spaudos pavyzdžiais, susilaukė gyvo klausytojų atgarsio. Pokalbiui vadovavo vakaronių organizatorius Viktoras Mariūnas (SP).

Nauji leidiniai

• KARYS, 1977 m. sausio mėn. Nr. 1. Pasaulio lietuvių veteranų mėnesinis žurnalas. Redaguoja Zigmantas Raulinaitis. Administruoja Leonas Bileris. Redakcijos ir administracijos adresas: 341 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Metinė prenumerata 10 dol.

Atsiminimų iš Nepriklausomybės laikų Klaipėdos pateikia majoras Čermius. Ar Lietuva moki duklę Rusijos Vladimirui Didžiajam? — atsako Z. Raulinaitis. Tolimesniu testiniu eina O. Zadvydo atsiminimai "Mirtininkų gretose". Apie latvius ir bolševizmą rašo O. Urbonas. Daug šaulių veiklos kronikos ir karinių žinių.

• Birutė Vytienė, KARKLŲ KATINUKAI. Eilėraščių rinkinys. Knygelė papuosta Adelės Abramaitienės džiointų gėlių karpiniams. Paruošė ir meniskai apipavidalino Nora Kulpačienė. Jaunimo Bibliotekos leidinys Nr. 30. Tiražas 500 egz. Spausdino Saležiečių spaustuvė Romoje 1976 m. Nedidelio formato, 24 psl. knygelė taip išpuosta džiointų gėlių spalvotais karpiniams, kad puslapis negalima atsigrožėti. Tačiau to negalėtume pasakyti apie pačius eilėraščių. Jie, lygint su šandienine mūsų vaikų literatūros pakopa, yra gerokai primityvūs, pilni netikslaus eilavimo, kirčio klaidų.

• AKIRACIAI, 1977 m. sausio mėn. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, K. Druga, L. Mockūnas, Z. Rekašius, dr. T. Remeikis, dr. E. Vaišnienė, H. Žemelis. Lei-

džia Viewpoint Press, Inc., 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 8 dol.

Kultūriniam sektoriui pabrėžtina: pokalbis su dr. Jurgiu Gimbutu apie namotyrą, architektūrą ir Lituanistikos institutą; Kostas Reikalas recenzuoja naujas knygas: Liudo Dovydeno "Pašturpo mano vėlnias", Marius Katiliškio "Apsakymus", Vytauto Alanto novelių rinkinį "Atspindžiai ūkanose" ir K. Barėno redaguotąjį metraštį "Devintoji Pradalgė".

• MŪSŲ VYTIŠ, 1976 m. Nr. 2. Skautiškos minties jaunimo ir vadovų žurnalas. Redaguoja R. Griškėlis, 552 Ridgemoor Drive, Willowbrook, Ill. 60521. Leidžia Akademiniškas skautų sąjūdis. Administruoja Alfredas Kleinaitis, 11044 W. 84 Place, Willow Springs, Ill. 60480. Metinė prenumerata JAV ir Kanadoje 6 dol., kitur 3 dol.

Šiame numeryje: Moterų vaidmuo 1200 — 1500 metų Lietuvoje; Po trijų kongresų: Prisiminimai; Lietuvių išlaikymas tremtyje; Gilwellinėjimas temomis: 1976-tą A. S. S. stovykla; Australija kviečia ir laukia; Akademinių iškaitos už skaitybę.

• 75-švenčiausios Trejybės lietuvių parapijos Newark, New Jersey septyniadešimt penkerių metų sukaktį paminėti leidinys. Didesnio formato 32 puslapiuose duodama lietuvių ir anglų kalba detalesnė šios parapijos istorija, pajavairinta istorinėmis ir šių dienų nuotraukomis.

• Aleksandras Pakalniškis, ŽEMAIČIAI. Etnografija. Išleido dr. Stasys Jankus. Spaudė Morkūno spaustuvė Chicagoje. 1977 m. Knyga didesnio formato 164 psl., kaina nepažymėta.

Ivado žodyje autorius rašo: "Bandžiau nors dalį žemaičių krašto papročių surinkti, atnešančioms kartoms palikti, kad žinoti galėtų, kaip dvidešimto amžiaus pradžioje gyveno ainiai, kurie senovėje pavyzdžiu buvo, kaip reikia savo kraštą mylėti, branginti papročius ir kalbą".

Susidomėjimas etnografinėmis sritimis yra gana įdomus šių dienų atominio amžiaus reiškinys. Ir tai nėra vien tik išviejios postalgiska apraška. Net Amerikos federalinė valdžia tik ką įkūrė Washington'e visą šios rūšies studijų centrą "The American Folklife Center". Žinant, kaip, šandien kolchozinant ir industrinant Lietuvą, senosios etnografinės formos iš kasdieninio gyvenimo nyksta, yra labai svarbu jas palikti bent autentiškų aprašų formoje, o ši-

tam labai pasitarnauja ir A. Pakalniškio "Žemaičiai".

Knygos pobūdį aiškiai nusako jos skyrelių antraštės: Kaimo žmonės, Trobos, Vestuvės, Žmonių santykiai, Kaip valgė, Tyros, Sienapiūtė, Linų apdirbimas, Talkos, Drabužių paruošimas, Vakarojimai, Jaunimo pramogos ir žemaičių tikėjimas.

• VILTIS, Volume 35, No. 5. January — February 1977. A. Folklore Magazine. Anglų kalba leidžiamas žurnalas, skiriamas įvairiausiai tautosakai, tautodaili ir liaudies šokiams. Redaguoja ir leidžia V. F. Bieliajus, P.O. Box 1226 Denver, Colorado, 80201. Metinė prenumerata 7 dol., užsienyje 8 dol.

Naujas numeris daugiausia pašvęstas orientalistinėms šokiams, bet netrūksta ir kitokios medžiagos — viršelio 4-tame puslapyje yra Omahos lietuvių tautinių šokių grupės "Aušros" dvi nuotraukos.

• VYTIŠ, 1977 m. vasario mėn. Nr. 2. Lietuvos Vyčių žurnalas. Redaguoja Loretta I. Stukas, 1467 Force Drive, Mountaintside, N. J. 07092. Administracijos adresas: Vytis, 2524 W. 45 St., Chicago, Ill. 60632. Metinė prenumerata 5 dol.

Dauguma straipsnių ir informacijų iš Vyčių veiklos spausdinama anglų kalba.

• Filatelistų draugijos "Lietuva" BIULETENIS, 1977 m. nr. 1. Biuletenis apima filateliją, numizmatiką ir kitas arimas sritis. Leidžiamas keturis kartus į metus. Redaguoja ir techniškus išleidimo reikalus tvarko Eugenijus Petrauskas, 7742 S. Troy St., Chicago, Ill. 60629. Biuletėnį administruoja Kazys Rožanskas, 3450 W. 62nd St., Chicago, Ill. 60629. Prenumerata 5 dol.

Chicago Savings Offers You A Choice Of These Beautiful

COLOR TV SETS

WHILE YOU EARN 6½% to 7¼% PER ANNUM
*IN OUR SPECIAL ACCOUNT

17" Diagonal COLOR	19" Diagonal COLOR Remote-Control
With \$1,500 You can have this 17" RCA XL-100 COLOR TV... and your money grows to \$1,897.72 in 72 months.	With \$1,500 You can have this 19" RCA XL-100 COLOR TV... and your money grows to \$1,896.54 in 72 months.
Or With \$2,000 And your money grows to \$2,283.06 in 4 years.	Or With \$2,000 And your money grows to \$2,112.23 in 4 years.
Or With \$5,000 And your money grows to \$6,528.48 in 2½ years.	Or With \$5,000 And your money grows to \$6,408.56 in 2½ years.
Or With \$10,000 And your money grows to \$10,891.08 in 1½ years.	Or With \$10,000 And your money grows to \$10,561.99 in 1½ years.
Or With \$20,000 And your money grows to \$21,824.81 in 1 year.	Or With \$20,000 And your money grows to \$20,890.22 in 1 year.

MES KALBAME LIETUVIŠKAI
Enjoy Your TV NOW PLUS
EARN INTEREST

*Funds must remain in this special account for term of certificate. From your deposit, we deduct the cost of the item, but the interest you earn pays for it, plus gives you an additional gain of 6½% to 7¼% on your full deposit. Federal regulations require substantial interest penalty for early withdrawal.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

DES PLAINES OFFICE: 1065 OAKTON STREET, DES PLAINES, ILLINOIS 60016, TELEPHONE: 297-0720

ALMIRA OFFICE: 304 WEST NORTH AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60610, TELEPHONE: 489-3113

MAIN OFFICE: 6345 SOUTH WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60636, TELEPHONE: 476-7575

Kultūrinė kronika

BROLIŲ ANTANO IR VYTAUTO SMETONŲ KONCERTAS RYTOJ

Ši sekmadienį (vasario 27 d.) 3 val. popiet Jaunimo centre, Chicagoje, įvyks pirmą kartą išsivijęs kultūrinis gyvenimo toks koncertas, kuriame programą a'laiks du broliai, išskitiniai pianistai, Antanas ir Vytautas Smetonai, skambindami klasišinius kūrinius kiekvienas individualiai ir abu kartu. Tai įvykis, vertas didelio muzikinės publikos dėmesio.

NAUJOS KAZIO BRADŪNO KNYGOS SUTIKTUVĖS

Jaunimo centro kultūrinių penktadienio vakaronių serijoje, Chicagoje, ateinantį penktadienį, (kovos 4 d.) 7 val. 30 min. vak. Jaunimo centro kavinėje bus naujos Kazio Bradūno poezijos knygos „Alkana kelionė“ sutiktuvės. Knyga pristatys ir aptars svečias iš Kanados, iš Montrealio, vienas iš ryškiųjų išsivijęs literatūros kritikų Vytautas Jonynas, o pats knygos autorius paskaitys savo kūrybos. Visi kviečiami šioje literatūrinėje vakaronėje dalyvauti.

DR. A. MATULIS VADOVAUJA PSICHOLOGINEMS STUDIJOMS

Michigano valstijoje yra praeitais metais įsteigtas ir inkorporuotas JAV Psichologinės ir psichologijos tyrimų institutas, kurio prezidentas yra mūsų mokslininkas dr. Anatolis Matulis. Jo adresas 1423 Hibbard St., Detroit, Mich. 48214. Institutas savo uždavinių pasiskirs naujais tyrimais plėsti psichologines, psichiatrijos ir psichologijos žinią. Institutas numato ir specialią leidinių seriją psichologijos ir psichoterapijos klausimais, bei kitų dalykų — tiriamas naują daugialalbės terapijos (multi — lingual therapy) metodą, gydančią šizofreniją, skleidžiamas informacijos apie tą metodą bei stengiamasi šį terapijos būdą pritaikyti kituose psichiniuose, neurologinuose ar asmenybės sutrikimuose. Jau kovo mėnesį institutas numato paskelbti savo daugialalbės terapijos įvadinį tekstą, pavadintą: „Language... A. Hope“.

NAUJA DR. MARTYNO ANYSO KNYGA „KLAIPĖDOS ATSIMINIMAI“

„Kultūrai remti draugija“ Chicagoje leidžia prieš trejus metus Toronte mirusio visuomenininko, rašytojo ir diplomato dr. Martino Anyso atsiminimus, pavadintus „Kova dėl Klaipėdos 1927 — 1939“. Knygą spaudai paruošė dr. M. G. Slavienė, talpinama isorikų dr. Juozo Jakšto, dr. Juliaus Slavėno ir prof. dr. Antano Musteikio. Dr. Jakštas parašė knygai ilgą penkių skyrių įvadą, apžvelgiantį atsiminimų turinį, o dr. Musteikis tikrino veiklą kalbine prasme.

Dr. jur. Martynas Anysas, tuometinis Lietuvos konsulas Hamburge, 1934 m. buvo pakviestas į Klaipėdą, kaip vietinis gubernatūros patarėjas ir tas pareigas ėjo iki 1939 m. tragišku įvykiu. 1934 — 35 m. jis taip pat buvo paskirtas Jurgio Bruvelaicio direktorijos nariu, tokiu būdu asmeniškai pergyveno įvykius, kuriuos jis aprašo savo atsiminimuose. Autorius savo atsiminimus pirmą kartą užrašė 1947 — 48 m. ir 1973 m. atspausdino šiu užrašų ištraukas mūsų periodinėje spaudoje, sukeldamas nemažą kontroversiją. Dabar spausdinama knyga yra tu užrašų nauja versija, kurią autorius užbaigė juodraštyje trumpai prieš savo mirtį 1974 m. sausio mėn. 29 d.

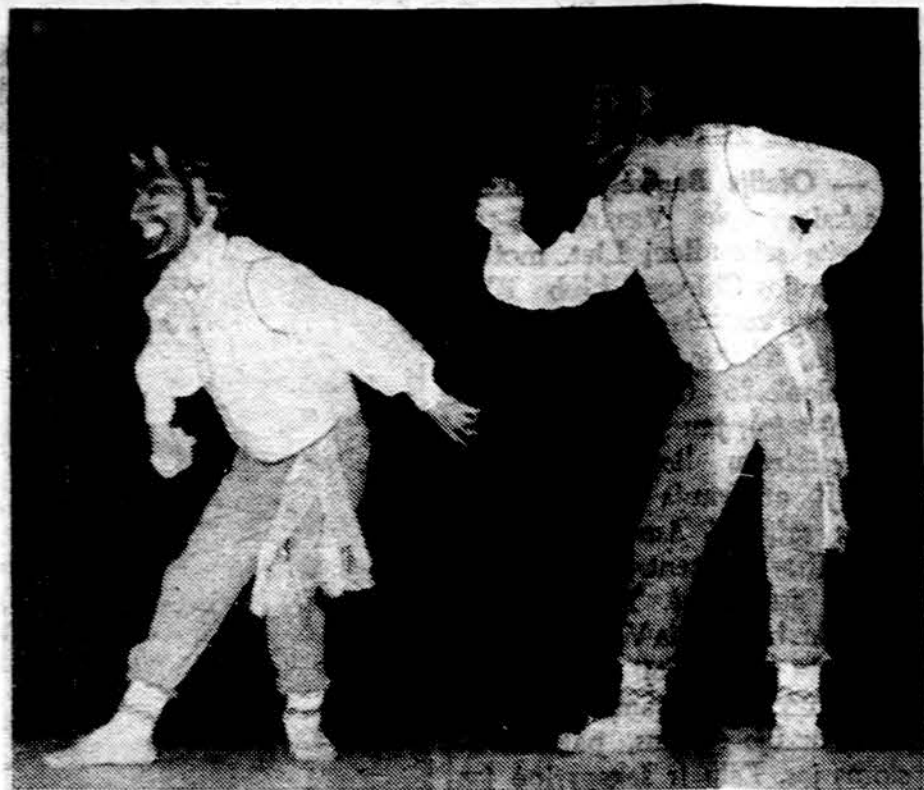
Autorius yra išleides sekančias M. Anysas yra išleides se to konvencija ir statusas (Klaipėda, Rytas, 1934); „Senprusių laisvės kovos su Vokėčių riterių ordinu“ (Chicago, Mažosios Lietuvos Lietuvių draugija, 1968); „Žymios lietuvių moterų padavimuose ir istorijoje“ (Toronto, Skautų Sąjunga, 1970). Jo disertacija apie Vilniaus bylą Tautų Sąjungoje jau išversta į anglų kalbą, ir jos išleidimu autorius dar prieš savo mirtį tarėsi su Vilniečių sąjunga. Autorius rankraštyje paliko stambiają studiją apie Vytautą Didįjį, kuri laukia redaktoriaus ir leidėjo. Dr. Anyso „Klaipėdos atsiminimai“ jau renkami M. Morkūno spaustuvių, Chicagoje. Leidėba finansiniai remia Mažosios Lietuvos Lietuvių draugija. Spausdinimo darbą Chicagoje prižiūri autoriaus brolis Jonas ir sūnus prof. dr. Jurgis Anysas.

iš 1930 m. Tai jau nebūtų jokia nuodėmė, jei tik pats filmas būtų sukurtas bent su kiek didesniu entuziazmu, jau neminint ir nelaukiant nors paprasčiausio įsijautimo ar meninio užsidegimo.

Pasakojimas pina Rocky ir jo merginos Adrianos (Talia Shire) išgyvenimus, kai jam kvalokos aplinkybės pakia, kaip blyną ant delno, proga, pasitaikančią syki gyvenime. Jam blykteli įalmė kovoti su pasaulio sunkaus svorio čempionu — juoduku, vardu Apollo Creed (Carl Weathers), nukopijuotu pagal Muhammad Ali.

Weathers aiškiai nėra aktorius ir filmo vertės ne kiek nepakelia. Yra gerų aktorių net menkesnės rolės. Burt Young gan efektingas, kaip Rocky'o geriausias draugas, alų maukias klauras asotis. Taiogi dėmesio vertas Burgess Meredith, kaip Rocky'o senas instruktorius. Tačiau labiausiai prasiiveržia Talia Shire savo vaidyba. Ji buvo mums matyta trumpuose, bet reikšminguose, pasirodymuose dvejuose „Godfather“ filmuose. Ji tikra aktorė, juokinga ir natūraliai už širdies tverianti, kaip kvailutė senmergė, nepažinusi meilės. Ji yra taip gera ir stipri savo rolėje, kad prideda svorio ir pačiam Stallare — jo vaidybai.

O pastarasis pasižymi paviršutiniškais manierizmais ir judesiais. Tai lyg iškaltas, o ne išgyventas charakteris. Daugelis scenų buvo nutrauktos nuskarusiose Philadelphia's apylinkėse — pačioje vietoje. „Rocky“ pažymėtas PG (su tėvų vadovavimu), tačiau jis pilnas baro kelkmažodžių ir bokso rungtynių brutalaus — jaunimui visai netinkamo.

Kai kuriose žemaitijos vietose buvo paprotys „bergžeminkių“ pirkimas. Užgavėnių dieną jauni vyrai, įvairiai pasirėdę, kaukėti, juokus kresdami, mėgindavo „pikyti“ nespėjusias iki užgavėnių ištekėti merginas. Clevelando „Grandinė“ visa tai nuotaikingai apipavidalino šokyje. Nuotraukoje matome porą „Grandinėlių“ užgavėnių vėlinių, beiškančių „bergžeminkių“. Clevelando „Grandinėlių“ šokių spektaklis Chicagoje, Marijos mokykloje, kitą šeštadienį (kovos 5 d.) 7 val. vak.

LIETUVIAI DAILININKAI BENDROJE CHICAGOS DAILININKŲ PARODOJE

Chicago's Dailės institute šiuo metu vykstančioje kasmetinėje Chicago's ir apylinkės dailininkų parodoje randame ir lietuvių dailininkų darbų: Juozo Mielio „Space Composition“ (aliejais) ir Vilijos A. Eivaitės „Tuxedo Row“ (serigraph). Pažymėtina, kad parodai buvo atsiųsta keli tūkstančiai darbų, 1600 gana aukštos kokybės. Tačiau pačiai parodai buvo atrinkta tik 200 darbų. Paroda Dailės institute vyks iki kovo 27 d.

PREMIJUOTI ČESLOVO JANUŠO IR MYKOLO PASKEVICIAUS DARBAI

Ašuntojoj dailės parodoj Kultūros židiny, Brooklyne, N. Y., šalia gausių mažesnių premijų, dvi pačios didžiausios po 300 dol. paskirtos už parodoj išstatytus paveikslus Česlovui Janušui ir Mykolui Paskevičiui.

STUDIJOS UŽSIENY

JAV-se 1976 m. studijavo 264, 000 užsieniečių studentų — 20 procentų daugiau negu 1975 m. Šveicarijos universitetuose užsieniečiai studentai sudaro 20 proc., o užsieniečių profesorų 25 proc. Kanadoje, užsieniečių studentų skaičius per paskutinius dvejus metus paaugo 75 proc.

Illinois Technologijos institute Chicagoje 45 proc. gilinančių studijas jau gavusių aukštojo mokslo diplomus, yra užsieniečiai. Londono universitete, turinčiame 36,000 studentų, užsieniečių per 7,000.

Sovietų Sąjungoje yra 44,000 užsienio studentų iš 138 kraštų. Jiems pilama daug propagandos. Vienas afrikietis studentas Mask-

voje pareiškė: „Aš neišmokstau čia teisių mokslo, tegaudamas tik gausiai marksistinio — leninistinio žargoną“. (U. S. News, 1977. I. 24.).

ŽYDAI LIETUVOJE

Paskutiniu laiku pasirodė pora naujų, anglų kalba išleistų knygų apie žydų naikinimą Lietuvoje 1941 — 1944 metais. Neinformuotam skaitytojui sudaroma įspūdis, kad visa Lietuva dalyvavo tame naikinime. Studentiskam jaunimui dažnai tenka susidurti su priekaištais šiuo klausimu. Encyclopedia Lituanica antrame tome yra straipsnis „Jews in Lithuania“, kuriame trumpai nušvieta Lietuvos žydų istorija. JAV Lietuvių Bendruomenės krašto valdyba, gavusi autoriaus ir leidėjo sutikimą, spausdino tą straipsnį brošiūros pavidalu. Norintieji gauti tu brošiūrą, prašomi kreiptis į JAV

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGĖJAMS

Daug sutaupysite, pirkdami čia jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilmui užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Tel. — PROspect 6-8998

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

R. R. PIETKIEWICZ, Pres.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING PLACE

VALANDOS: PIRMAD. IR KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 5 v. v. ANTRAD. IR PENKTAD. — 9 v. r. iki 5 v. vak. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

7 1/2 %	6 1/2 %	5 1/2 %
Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	Mokama už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	Mokamas už 3 mėnesius. Minimum \$1,000

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNŲ NUOŠIMŲ NUO 1 D.

Dividendai mokami kas 3 mėnesiai

Nauji leidiniai

• LIETUVIŲ DIENOS, 1977 M. SAUSIO MĖN. Nr. 1. Redaguoja redakcinė kolegija. Leidžia ir administruoja A. Skirius. Redakcijos ir administracijos adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, CA 90029. Metinė prenumerata 12 dol.

Naujas žurnalo numeris savo viršeliais, nuotraukomis ir tekstu nusilpiais akcentuoja rašytojo Jurgio Gliados 70 metų amžiaus sukaktį. Aplamai „Lietuvių Dienos“ žvalgosi po visą išsivijęs kultūrinį, visuomeninį bei politinį gyvenimą, registruodamos ryškesnius faktus žodžiu ir nuotraukomis.

• LAIVAS, 1977 m. vasario mėn. Nr. 2. Religinio ir tautinio gyvenimo mėnesinis žurnalas. Leidžia Marijonų vienuoja. Redaguoja kun. J. Vaskas, MIC. Redakcijos ir administracijos adresas: 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata JAV ir Kanadoje 4 dol., kitur 5 dol.

Rašoma apie lietuvių misijose, apie tai, kas traukia žmogaus sielą (pagal šv. Augustiną ir Dan-

te), duodama šiandieniška poemėlė apie Pajevonio šventakalni, svarstomas senatvės įprasminimas, daug žinių iš religinio gyvenimo.

• SKAUTŲ AIDAS, 1976 m. gruodžio mėn. Leidžia LSS Tarybos Pirmija. Redaguoja Sofija Jeilionienė, 6111 S. California Ave., Chicago, Ill. 60629. Administruoja Augustinas Orentas, 6842 S. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 5 dol. Gausiai nuotraukomis ir piešiniais iliustruotas, skautiškai veiklai skirtas leidinys.

• Juozas Bacevičius, TAU, TĖVYNE. Eilėraščiai, parašyti gyvenant tremtyje. Rinkinys 44 psl. Knygelės autorius Juozas Bacevičius nepriklausomybės laikais

yra buvęs ilgametis Alvito pradžios mokyklos mokytojas.

Eilėraščiai perpinti patriotinėmis temomis, nemažai posmų skirta tėvynės bei tėvėškės gamtos grožiui, autoriaus pamiltom Alvito apylinkėm, Sešupei, Nemunui. Knygos viršelį puošia priekarinė Alvito bažnyčios nuotrauka.

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS
Nuomija, Pardoda, Taiso
Virš 50 metų patikimas jūm-patarnavimas
Phone — 581-4111
5610 S. Pulaski Rd., Chicago

A. TVERAS

2646 W. 69th Street — Tel. RE 7-1941
Pardavimas ir taisymas
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS

BODY WORK COLLISION EXPERTS

J. STANEVICIUS
(Fender) Pilnas Patalsymas
Transmissions — Dažymas — Motoro — Karoserijos (body) ir Sparnų darbas
GAS FOR LESS
2637 W. 47th St., tel. 523-1249
Chicago, Illinois 60632

5 1/4% HIGH RATES 7 1/2%

PER ANNUM
PASSBOOK
ACCOUNTS

PAID QUARTERLY AT

BRIGHTON FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632

TEL.: LA 3-8248

(WEST OF CALIFORNIA AVE.)

6 3/4%

PER ANNUM
\$5000 or more
minimum
36 months

6 1/2%

PER ANNUM
\$1,000 or more
1 year min.

1977 KELIONĖS Į LIETUVĄ

Vienos savaitės kelionės į LIETUVĄ,
Dviejų savaitių kelionės į LIETUVĄ,
BAVARIJĄ, Vokietijoje, ir LONDONĄ,
Anglijoje

Vienos Savaitės Kelionės į Lietuvą — 1 naktis Maskvoje, 6 dienos ir 5 naktys
Vilniuje su dienos ekskursija į Kauną, 1 naktis Maskvoje.

• Balandžio 24 — Gegužės 2	\$858.00
• Rugpjūčio 18 — Rugpjūčio 26	\$858.00
• Spalio 9 — Spalio 17	\$826.00

Dviejų Savaitių Kelionės į Lietuvą, Vokietiją ir Angliją — 1 naktis Maskvoje, 6 dienos ir 5 naktys Vilniuje su dienos ekskursija į Kauną, 4 naktys Munchėje ir 3 naktys Londone.

• Birželio 26 — Liepos 10	\$1,253.00
• Liepos 17 — Liepos 31	\$1,253.00

Grupės bus lydimos patyrusių palydovų. Pirmos klasės viešbučiai, po du asmenis kamb., trys valgiai kasdien; pusrūčiai ir pietūs Munchėje, Londone ir Paryžiuje; miesto apžiūrėjimo kelionės, persidimai, bagažo pervedimai.

Speciali kelionė į Lietuvą, Vokietiją ir Prancūziją — 1 naktis Maskvoje, 6 dienos ir 5 naktys Vilniuje, su vienos dienos ekskursija į Kauną, 3 naktys Munchėje ir 3 naktys Paryžiuje.

• Birželio 8 — Birželio 22	\$1276.00
----------------------------	-----------

Kelionių kainos yra pagal naujas skridimo kainas, galiojančias nuo 1977 m. bal. 1 d., kurios yra priklausomos valdžios patvirtinimui. Kelionių kainos pagrįstos kelionių kainomis iš Bostono, New Yorko ir Montrealio per Pan American World Airways arba bet kuriuo IATA lėktuvu.

Dėl daugiau informacijų apie Lietuvių keliones prašome kreiptis:

ALGIRDAS MITKUS
BALTIC TOURS
8 White Oak Rd., Newton, MA 02168

Tel. (617) — 969-1190

Kelionių skaičius kiekvienai kelionei ribotas. Patartina juos anksčiau išsiregistruoti.

Filmų įvairumai

STASE SEMENIENE

„ROCKY“, sentimentalus, neturtingųjų kvartalo filmukas įsivilpė į Chicago taip kvailai perreklamotas, kad tiktai „The Great Gatsby“ prieš porą metų galėjo susilyginti su juo šiame „mene“. Tai kodėl čia minime šį nereikšmingą filmą? Tik dėl to, kad didžiam nusteibimui jis susizėrė net visa dešimtį Akademijos nominacijų (kartu su kitu filmu „Network“). Abu iškelti amerikiečių kritikų į keturių žvaigždučių aukštybes.

Sylvester Stallone parašė filmui tekstą ir vaidina titulinę rolę. Rocky yra jaunas vyrukas, kuris dienos metu yra menkas Mafijos mokesčių rinkėjas (tai tokios rūšies vaikas, kuris atveria savo „aukai“ širdį, suabejojamas, ar klientui nulausti nykščius, ar ne), o nakties metu jis vėlasi trečios rūšies boksininko karjerą blusiniuose užkampuose — sporto arenose.

Nė režisūra čia nieko neatveria, nors režisierius John G. Avildsen yra paskleides keletą atmintingų savo filmų, kaip „Joe“, „Save the Tiger“. Stallone taip reiškiasi „Rocky“ filme, kad viskas kvepia gryną tuštybę. Jo brolis sukompanavo vieną filmo dalį ir pats trumpam pasirodo, taipgi jo tėvas, kai tuo tarpu jo šuo (gyvenime), žvalus ir židžiulis, vardu Butkus (sic!), vaidina Rocky šunį.

„Rocky“ turinys yra gryną holi-vudiška fantazija — prasimanymas

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 TROY ST., CHICAGO, ILL., 60629. TEL. 925-5068

JAUNIMO ŽVILGSNIS Į VASARIO ŠEŠIOLIKTĄJĄ

Jaunimas - koks gyvas žodis. Pridėk jį prie bet kokių kitų žodžių ir staiga pradėsi galvoti apie vikrumą, energiją ar linksmumą. Gal ir todėl amžinos jaunystės ieškojimas yra toks populiarus šiandien. Tačiau jaunimas yra toks platus žodis. Esi 5 metų — priklausai jaunimui, esi 25 metų irgi priklausai jaunimui. Todėl ir norėčiau šį žodį nors kiek apriboti. Naudodama jį, aš turiu mintį mokyklinio ar studentinio amžiaus jaunimą. Tai yra tik dalis jaunimo, bet man geriausiai pažįstamo, o mano tema: Kaip jaunimas žiūri į Vasario 16-tąją? Kalbant apie Vasario 16-tąją, reikia kalbėti apie laisvę, nepriklausomybę ir viltį. O tie žodžiai tokie migloti, neaiškūs. Tačiau idėjos, nors ir ne visai pilnai suprantamos, yra paaiškinamos, ir todėl aš norėčiau pristatyti jaunimo idėjas ryšium su Vasario 16-ta ir iš jos išplaukiančias temas.

Ar yra koks nors lietuvis, kurio kalendoriuje nėra pabrūkta vasario mėnesio 16-toji diena? Abejoju. Prisimenu savo pirmus išpūdžius iš Vasario 16-tos. Dar būvau darželyje. Po visų kalėdinių pasiruošimų, sausio mėnuo atrodė toks nuobodus ir paprastas, kol vieną dieną mokytoja pranešė, kad reikia ruoštis kiti didieji šventės. Iš pradžių manėm, kad jį jau apie Velykas kalba, bet netrukus ji mums pasakojė apie Lietuvos Nepriklausomybės šventę. Niekad neužmiršiu, kokia didi jausmas pirmą kartą apsirengus tautiniais rūbais, tvirtai laikydama mažytę trispalvę ir giedodama naujai išminktą Lietuvos himną. Menkai supratau, ką nepriklausomybė reiškė, bet lengvai pajutau, kad čia kažkas labai svarbus.

Šiandien suprantu prasmę, bet anas svarbumo jausmas vis dar pasiliko. Tačiau tai asmeniškai jausmai ir negaliu pritaikyti jų visiems.

Dūmėjimai laisviausiame krašte

Man atrodo, kad prieš kalbant apie jaunimo galvoseną Vasario šešioliktos proga, reikia suprasti lietuviško jaunimo samprotavimą laisvės tema. Tas jaunimas, apie kurį aš kalbu, yra gimęs išvilioje — ar tai būtų JAV-se ar kitur. Jis yra gimęs tokiame krašte, kur laisvė yra priimama, kaip kasdieninė realybė. Apie ją gal daugiau pagalvotume tik liepos ketvirtos proga, bet kaip laisvi buvom vakar, esam šiandien ir rytoj atsikelsim būdami vis tiek laisvi. Nors esame tokiame krašte, mūsų "senesnio" jaunimo (tai yra studentiško amžiaus jaunimo) pozicija yra dar dvipusė. Esam gimę laisvame krašte, bet mums artimiausi dar yra daugiausia gimę Lietuvoje. Nelaisvė, okupanto vergija ir jos rezultatai buvo juos palietę kasdien. Sibire mirę senelis, iš kariuomenės pabėgęs dėdė yra mums kasdieninė realybė. Kai artimas šeimos narys pasakoją apie kančią, yra daug didesnis įspūdis, negu pasiskaityti apie kančias istorijos vadovė-

OFELIJA BARSKĖTYTĖ

lyje. Tad, nors augam laisvame krašte, galime suprasti, kas yra nelaisvė, nes ji yra palietusi mūsų artimuosius.

Tačiau jaunesnio — mokyklinio amžiaus jaunimo nuomonė skiriasi nuo minėtųjų. Man lengviausia būtų išaiškinti vieną pavyzdį — išgyventu įvykiu. Tai atsitiko lituanistinės mokyklos atstatyme skyriuje. Ten aš mokytojavau.

Kalanta — laisvės simbolis

Visi, tur būt, esate matę tuos LB išleistus sąsiuvinus, naudojamus lituanistinėse mokyklose. Vienas mokymas turėjo tokį sąsiuvinį, kurio viršelyje buvo Romo Kalantos nuotrauka. Vieną šeštadienį vienas mokymas atsinešė šį sąsiuvinį, bet jau Romui Kalantai mandriai nupiešęs ūsus, pykę ir kepurę. Iš pradžių norėjau jį apreikti, bet, pergalvojus pasiūlymą, pasiaukinau. Pirmas mano klausimas buvo, ar jis žinojo, kas buvo Romas Kalanta? Mokymas man smulkiai paaiškino. Tada paklausiau, kodėl jis taip negarbingai jį "papošė". Jo atsakymas niekad neužmirštu: "Mano tėvelis sakė, kad Romas Kalanta yra didvyris, bet aš manau, kad jis buvo "nuts". Kodėl žmogus susidėjęs tik dėl politikos? Amerikoj taip nedaro".

Iš pradžių galvojau, kad šis mokymas šaipėsi, bet dabar suprantu jo atsakymą. Romas Kalanta yra lietuvių simbolis prieš vergiją. Jis atidavė savo gyvybę, norėdamas atkreipti dėmesį į Lietuvos nelaisvę. Tačiau tas mokymas to nesuprato. Ne todėl, kad jis buvo beširdis ar per jaunas, bet dėl to, kad laisvė ar nelaisvė jo gyvenime turi mažai reikšmės. Jis auga viso pasaulio laisviausiame krašte, kaip ir jo tėvai augo. Jis nekreipia daug dėmesio į laisvę, nes JAV-ese laisvė yra kasdieninė realybė. Neturint kontakto su pavergtaisiais, nelaisvė gali būti labai neryški. To mokinio senelė ar prosenelė gal ir pasakoją jam apie pavergtą Lietuvą, bet jam visa tai yra lyg "mitiškas" kraštas, nes jis, ir, tur būt, net jo tėvai Lietuvos nėra matę.

Vergija ragavę supras jos baisumą

Aš niekad neatsistebiu, ką jauni mokiniai, dar nedaug studijavę Lietuvos geografijos ar istorijos, galvoja apie Lietuvą. Lietuva yra toks tarp debesų paskendęs kraštas. Joje geltonkasės mergaitės, apsirėngusios tautiniais rūbais, praleidžia dienų dienas verpdamos linus ar šokdamos tautinius šokius. Aišku, šie vaikai dar jauni, ir tikiu, kad beaugant ir jų pažiūros pasikeis. Lietuva pasidarys realistiškesnis kraštas. Jie išgirs ir apie komunistus, apie Sibirą ir žmonių teisių laužymą. Tačiau kiek iš jų tai supras? Yra vienas pasakymas, kuris man atrodo labai tinkamas: "Sunku nelaimingą suprasti, niekad pačiam nelaimingam nebūvus". Ar nėra tai net leng-

viau pritaikyti, kalbant apie laisvę ar nelaisvę?

Visur gyva veikla

Tikiu, kad suprantate mano mintis apie jaunimo pažiūrą į laisvę. Aišku, jos netiks kiekvienam, bet manau, kad nemažai panašiai pasakytų. O išeinant iš kalbų apie laisvę, galima natūraliai kalbėti jau ir apie lietuvių didžiausią laisvės kovos simbolį - Vasario 16-tos šventę. Kalbant istoriškai, 1918 m. vasario 16-toji buvo viena iš svarbiausių lietuvių istorijos datų. Po 123 metų pavergimo — Lietuva vėl tapo laisva. 100 metų — ilgas laikotarpis, pakankamai laiko visai generacijai gimti, augti ir mirti, niekad laisvės neregėjus. Tačiau lietuviai neprarado vilties ir todėl vieningai kovoję už tą dar niekad nepajustą laisvę. Šiandien — 1977 m. vasario 16-toji dar mums vis svarbi. Tik reikia pažvelgti į lietuvišką visuomenę, ir jos svarbumas tuojau paaiškės. Visur gyva veikla. Nuo mažiausių klubų iki didelių organizacijų veikimas vasario mėnesyje pagyvėja, sustiprėja. Lyg koks naujas vėjelis per visus perpučia.

O kaip reaguoja jaunimas? Ar ir jie jaučia tą svarbą? Kai kurių vyresniųjų organizacijų svarbiausia veikla ir sukasi apie Vasario 16-tąją. Ar ir pas jaunimą tas pats? Esu girdėjęs iš šalies daug negatyvių atsakymų. Ešą, jaunimui nerūpi Lietuvos išlaisvinimas, jiems yra svarbiau pramoginiai suėjimai. Jų stovyklos, suvažiavimai, šokių grupės, chorai — gausūs, nes čia yra progos pabendrauti ir susipažinti su kitiems lietuviams O po susipažinimo, kai reikia veikti, regima tik ta pati maža grupelė veidų, mi-

Ofelija Barskėtytė

Nuotr. A. Plaušniakio

MŪSŲ VEIKLA

— Ofelija Barskėtytė skaitė paskaitą apie Vasario 16-tąją praeitą sekmadienį Liet. moterų federacijos Chicago klubo iškilningame metiniame susirinkime. Ofelija, tebestovinti ant pavasario slenkstio (nesulaukusi dar nė 20-tojo), jau pasireiškė dideliu veiklumu lietuvišame lauke. Ji atstovauja Lietuvių studentų sąjungai Amerikos Lietuvių Tarybos centro valdyboje. Veikli ateitininkė. Yra įkalbėjusi 7 min. kalbą apie Vasario 16-tąją anglų kalba. Toji juostelė buvo išsiuntinėta visoms lietuviškoms radijo stotims, pageidavusioms jos. Kaip ir šeksprynė jos bendravardė Ofelija pergyveno panašią tragediją — tėvelio netekimą, jai vos esant 13 m. Tačiau ji nepasimetė — išaugo stipraus nusistatymo, aktyvi, susipratusi, lietuviškai gerai kalbanti lietuvaitė. Mūsų žymios montersorininkės Marijos Varnienės auklėtinė, baigusi Chicago aukšt. lituanist. mokyklą pirmąja mokykla, gavusi Liet. Pedagoginio instituto diplomą, dabar antrus metus studijuoja Chicago universitete politinius ir ekonominius mokslus. Už savo gabumus gavo stipendiją iš Chicago Lietuvių moterų klubo (2 m.). Šiuo metu dėsto Lemonto lituanist. mokykloje.

Soka taut. šokių grupė "Žilvitis", vadov. V. Stankuvienės. Dainuoja Studentų chore, ved. muz. A. Jurgučio. Jau gimnazijoje būdama, rašė "Ateitį", "Skautų Aidą" ir kit. Visur aktyvi, mėgstanti visados visiems padėti, melai atliekanti kiekvieną lietuvišką darbą.

nimos vis tos pačios pavardės. Negaliu pilnai prieintis šioms prieštariškoms, nes juose yra dalis teisybės, bet man atrodo, kad daug ką reikėtų matyti kitoje šviesoje. Teisybė, kad daug šių dienų jaunimo organizacijų yra pramoginės, bet daugiausia jos yra pusiau pramoginės ir pusiau rimtą darbą dirbančios.

Jaunimo organizacijos ruošia vadus laisvės kovai

Vasario 16-toji — tas laisvės kovos simbolis yra gyvas ir tarp jaunimo. Jaunimas gal ir žiūri į tą pačią šventę ne su tokia rimtumu ir gal ta data jiems nėra tokia pilna sentimentalumo, bet ji yra jems simbolis visų metų veiklai. O kad jaunimas tik linksmis, tai tikrai neteisybė. Paviršutiniškai gal tokios organizacijos, kaip skautai, ateitininkai,

Lietuvių Moterų federacijos Chicago klubo senoji ir naujoji valdyba. Sėdi (iš k.): O. Rozniekienė, M. Macevicienė, pirm. M. Marcinkienė, P. Masilionienė, Naruševičienė. Sto vi š k.: I. Sekmokienė, E. Diminskienė, D. Naruševičienė ir Juodvalkienė. Nuotr. A. Plaušniakio

LIETUVIŲ MOTERŲ FEDERACIJOS CHICAGOS KLUBO SUSIRINKIMAS

L.M. Fed. Chicago klubo neeilinis susirinkimas įvyko vasario 20 d. Lietuvių Tautiniuose namuose. Jame buvo paminėta Vasario 16 ir išrinkta nauja valdyba. Prie tautine vėliavėle papuošto prezidiumo stalo klubo pirm. Matilda Marcinkienė, atidarydama susirinkimą, pasveikino susirinkusias nares ir pasidžiaugė gausiu atsilankymu. Prisimindama 59 Lietuvos Nepriklausomybės metines, skatino nares neuilstamai dirbti ir visas jėgas skirti pavergtos tėvynės išlaisvinimui. Buvo sugiedotas Lietuvos himnas.

Kadangi, kadencijai pasibaigus, turėjo būti ir naujos valdybos rinkimai, tai prie prezidiumo stalo buvo pakviesta visa senoji valdyba.

Susirinkimui sklandžiai ir su maloniai pirmininkavo Stasė Semėnienė, sekretoriavo klubo sekretorė Pranė Masilionienė.

St. Semėnienė pristatė jaunutę paskaitininkę, studentę Ofeliją Barskėtytę. Ji, baigusi Chicago

kai, akademikai nepasizymi savo plačia laisviniu veikla. Jų tikslai skiriasi, ir apie jas reikia kitaip galvoti. Šios organizacijos ruošia ir augina vadus laisvės kovai. Pasizūreikite į dabartinius išvilioje dirbančius lietuvius ir pamatysite, kiek jų priklauso ar priklausė vienai ar kitai iš šių organizacijų. Vadas neišauga per porą savaičių. Jis pradeda nuo mažesnių darbų ir vis kopia aukščiau.

Jaunimas už Kudirką ir Kalantą

O kad jaunimas nieko nenuveikia — tik šoka ar dainuoja, tai tikrai negalima sakyti. Ar pamiršote Simo Kudirkos laisviniu darbą, Kalantos žygį? Kas demonstravo, kas laiškus rašė? Gera, mes dar nesam profesionalai, neturim specialybių ir mūsų vadovavimo patirtis menka, bet organizuotas balsas vis girdimas. Tad jaunimo darbas ir yra stipriai susiorganizuoti ir vadus išauginti. Tik tada galėsime tikrai veikti. Mano manymu, kongresai, stovyklos ir suvažiavimai tai mėgina atlikti. Matome, kokią įtaką turėjo kongresas Pietų Amerikos jaunimui. Ar ten ne pavyzdys? Tad nesmerkime jaunimo. Tegul Vasario 16-toji būna mums visiems simbolis — simbolis bendros stiprios kovos. Nežūrėkime į ją kaip į vieną metų dieną, kurią reikia pagerbti sentimentaliais minėjimais. Tegul Vasario 16-toji būna simbolis laisvės kovos, gyvos mūšio višes 365 metų dienas.

Aukštesniąją lituanistinę mokyklą ir Pedagoginį lituanistikos institutą, dabar mokytoja Lemonto Lituanistinėje mokykloje. Aktyviai dalyvauja lietuviškoje veikloje, tautinių šokių ansamblyje, studentų chore ir t.t. Studijuoja politinius ir ekonominius mokslus Chicago universitete ir už pasižymėjimą mokslu gavo Lietuvių moterų klubo stipendiją.

Prelegentė, padėkojusi už kvietimą, savo paskaitoje gražiai taisyklinga lietuvių kalba išryškino Vasario 16 reikšmę iš jaunimo požiūriu. Ji pati ankstyvoje vaikystėje, nors buvo aprenčiama tą dieną tautiniais rūbais, ir dalyvaudavo minėjime, nesu-prato tos šventės reikšmės. Vėliau augdama ji išsąmonino tos šventės prasmę, laisvės troškimą jausmas ir nepriklausomos Lietuvos viltis pilnai išsivystė. Čia gimęs jaunimas, neišgyvenęs okupacijos ir jos priespaudos, ne iš karto gali aiškiai suprasti ištiktą mūsų tėvynės nelaimę ir laisvės netekimą, ką jų seneliai ir tėvai patyrė. Kalanta susidėgindamas pabrėžė tą laisvės troškimą, šaukdamas "Laisvės Lietuvai". Dabartinis jaunimas taip pat tuos laisvės troškimą jausmus išugdė, jis ne tik šoka ir dainuoja, bet nuveikia ir didelius darbus, tęsdamas vyresniųjų pradėtą kovą už nepriklausomą Lietuvą, ir užims jų vietą.

Susirinkimo pirm. St. Semėnienė padėjo prelegentei už taip reikšmingas mintis, ir visos narės pritarė gausiais plojimais, matydamos mūsų atžalyną einantį Lietuvos keliu.

Po paskaitos Pr. Masilionienė penskaitė praeitą susirinkimo protokola, kuris su mažomis pataisomis buvo priimtas.

Prieš valdybos rinkimus klubo pirm. M. Marcinkienė pranešė apie valdybos per dvejus metus nuveiktus darbus.

Be valdybos posėdžių ir susirinkimų su kultūrinėmis programomis buvo ruošiamos kartu su Lietuvių Tautiniais namais kultūrinės popietės, buvo suruošę konsulių ir konsulų žmonių prieštariškais, vėlykiais pobūvis, abiturientų prisiatymas. Išskirtinas renginys — tai gen. konsulei Juzei Daužvardienei suruoštas pagerbimas, kuriame dalyvavo daugelis organizacijų ir buvo įteikta Lietuvių fondo skirta premija kaip žymiausiai visuomenininkei. Taip pat buvo suruoštas dr. V. Sruogienės knygos "Lietuvos steigiamoji seimo" pristatymas, ašvesta Padėkos diena su tradicinėmis kalakuto vaišėmis, atsiliepta į visus lietuvių kultū-

rinio ir patriotinio gyvenimo reikšnius. Klubas renka parašus dėl Nijolės Sadūnaitės išlaisvinimo, rūpinasi Vasario 16 gimnazijai parama, rašo laiškus lietuvių klausimais amerikiečių spaudai ir įtakingiems asmenims, — visus klubo atliktus darbus būtų sunku ir išskaičiuoti.

Išdinininkė Irena Sekmokienė pranešė kasos stovį: apie pajamas ir išlaidas. Kasos stovys geras. Buvo aukojama spaudai, jaunimo studijų savaitėi, jaunimo kongresui, Balfui, Šokių šventei, švietimui, Religijai šalpai ir kitoms institucijoms, kur pagalba buvo reikalinga. O tai valdyba galėjo atlikti tik narių pasiaukojimo dėka, kurios ne tik dirba, bet ir remia veiklą pinigine au-

ka. Revizijos komisijos pranešimą padarė rev. kom. vicepirm. Rožė Kriaučiūnienė, pabrėždama, kad knygos vedamos tvarkingai ir atsiskaitymai tikslūs.

Nominacijų komisijos pirmininkė Marija Krauchūnienė pristatė naujai valdybai ir revizijos komisijai kandidatus. Į valdybą visais balsais išrinktos: Matilda Marcinkienė, Marija Macevicienė, Ona Juodvalkienė, Lina Naruševičienė ir Ona Rozniekienė. Kandidatės: Elzė Diminskienė ir Irena Sekmokienė. Į Revizijos komisiją išrinktos: Stasė Jakubonienė, Kazė Požarniukienė ir Elena Songinienė.

Vasario 16 gimnazijos reikalų kalbėjo Halina Bagdonienė, aukų telkimo ratelio vadovė. Ji pranešė, kokių sunkumų turi gimnazija, ir prašė narių visais būdais remti tą lietuvišką mokslo židinį.

St. Semėnienė ragino ir toliau rašyti laiškus įtakingiems valdžios asmenims, nes vis atsiiranda specialių reikalų. Ofelija Barskėtytė žadėjo talkininkauti, rašant laiškus anglų kalba.

Baigiantis susirinkimui, klubo pirm. M. Marcinkienė priminė, kad artimiausioji ateity, vasario 27 d., bus popietė su aktores rašytoja Birute Pūkelevičiute, kuri popietės dalyvius supažindins su Milašaus kūryba. Be to, artėja Vėlykų pobūvis ir abiturientų vakaras. Į šiuos visus renginius kviečia visus gausiai atsilankyti ir juos remti.

Susirinkimas praėjo jaukioje, draugiškoje nuotaikoje. Po susirinkimo prie tautinėmis spalvomis papuoštų stalų buvo vaišės, kurias paruošė valdybos parengimų vadovė Danutė Kurauskienė ir Marija Macevicienė su talkininkėmis.

Elena Songinienė